

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1992-1993

13 JULI 1993

Ontwerp van wet houdende een aantal bepalingen tot versnelling en modernisering van de strafrechtspleging

MEMORIE VAN TOELICHTING

Heden stellen we vast dat het gerecht, wegens de complexiteit van de procedures, zijn logheid, zijn traagheid, zijn extreme overbelasting, niet helemaal de opdracht vervult die de maatschappij ervan verwacht. Dit is zo voor ernstige en ingewikkelde aangelegenheden, met name in de financiële sector en in de strijd tegen de georganiseerde misdaad, maar ook voor de steeds terugkerende « stads- » of heterdaaddelinkwentie, die in wezen zeer ernstig kan zijn en zich ook uitstrekt over het platteland.

De publieke opinie is geschokt door deze onmacht die de burgers in hun dagelijkse leven zodanig raakt, dat het gerechtelijk apparaat in zijn geheel in diskrediet dreigt te komen en dat men het recht in eigen handen dreigt te nemen.

Door een laattijdige reactie van het gerecht wordt een gevoel van straffeloosheid opgewekt en verliest de straf bovendien haar zin, niet alleen als een factor van sociale ordening, maar ook ter voorkoming van recidive.

Hoe kunnen de slachtoffers, en de bevolking in het algemeen, bijvoorbeeld op het vlak van de « stadsdelinkwentie », aanvaarden dat de daders van misdrijven tegen goederen, of van geweld op personen, enkele uren na hun misdaad vrij het politiecommissariaat of het gerechtshuis verlaten, zonder

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1992-1993

13 JUILLET 1993

Projet de loi portant certaines dispositions relatives à l'accélération et à la modernisation de la justice pénale

EXPOSE DES MOTIFS

Il faut bien constater qu'aujourd'hui, la justice, par la complexité de ses procédures, ses lourdeurs, ses lenteurs, son encombrement excessif, ne remplit pas parfaitement la mission que la société attend d'elle. Cela est vrai tant pour de graves et de complexes affaires, notamment dans le secteur financier et dans la lutte contre le crime organisé, qu'en ce qui concerne la délinquance « urbaine », flagrante, répétitive, dont la gravité intrinsèque peut être lourde et dont le milieu rural n'est hélas pas préservé.

Ces échecs interpellent l'opinion publique et touchent les citoyens dans leur vie quotidienne, au risque de discréditer l'appareil judiciaire dans son ensemble et de susciter l'apparition de comportements de justicier.

Une intervention tardive de la justice engendre un sentiment d'impunité, outre qu'elle fait perdre à la peine son sens à la fois de facteur de régulation sociale et de prévention de la récidive.

Dans le domaine de la délinquance « urbaine », par exemple, comment les victimes, et la population en général, peuvent-elles accepter que les auteurs de délits contre les biens, voire même d'agressions contre les personnes, sortent libres du commissariat de police ou du palais de justice quelques heures après

dat men zelfs maar enige zekerheid heeft over een daadwerkelijke veroordeling na enkele maanden, of na enkele jaren, en dit terwijl de daders in vele gevallen op heterdaad worden betrapt en zij de feiten die hen ten laste worden gelegd niet betwisten, waardoor een langdurig gerechtelijk vooronderzoek of zelfs een langdurige informatie hoegenaamd niet nodig is?

Om op de bekommernis voor een spoedige reactie van de gerechtelijke overheid op delinkwent gedrag te antwoorden, is het aangewezen voorrang te geven aan de ontwikkeling van de procedure tot bemiddeling in strafzaken tussen de dader, het slachtoffer en de vervolgende partij. Dat is het doel van het ontwerp van wet houdende de regeling van een procedure van bemiddeling in strafzaken dat de invoering van artikel 216ter in het Wetboek van Strafvordering beoogt. In deze context zal het o.m. mogelijk zijn een beroep te doen op « alternatieve » vormen van sancties zoals de dienstverlening.

Voor ernstiger delinkwent gedrag moet een procedure van snelle verschijning van de dader voor een strafrechtbank worden ontwikkeld, ongeacht of hechtenis vóór het vonnis nodig wordt geacht.

Bovendien, in tegenstelling tot de buurlanden, kent België geen systeem dat een versnelde procedure ten gronde koppelt aan een bijzondere procedure van vrijheidsberoving vóór het vonnis. Dat is een lacune met betrekking tot ernstige feiten, die een vrijheidsberoving zouden rechtvaardigen in afwachting van de behandeling binnen zeer korte termijn, maar waarvoor geen gerechtelijk onderzoek moet worden gevorderd.

Het is aangewezen de maatregelen die hierboven werden omschreven en die een waaier aan progressieve vormen van strafrechtelijke reacties uitmaken, te situeren binnen de meer algemene context van het Regeringsoptreden tegen de delinkwentie. Dit optreden omvat ook aspecten tot bevordering van de sociale reïntegratie, meer bepaald ten gunste van druggebruikers, door de oprichting van oriëntatie- en behandelingseenheden in de strafinrichtingen en door overleg met de Gemeenschappen en de Gewesten met het oog op de opvoeding en de scholing van de gedetineerden.

Titel I van dit ontwerp regelt twee vormen van versnelde procedures: een procedure van verschijning op convocatie bij proces-verbaal en een procedure van onmiddellijke verschijning.

Deze bepalingen hebben betrekking op het aanhangig maken van zaken voor het gerecht in eerste aanleg.

Het spreekt voor zich dat de zaken, die worden berecht volgens deze nieuwe procedures, prioritaire behandeling vergen in graad van hoger beroep, en zeker wanneer de dader van zijn vrijheid werd

leurs méfaits, sans même que l'on ait la certitude qu'ils seront effectivement jugés avant plusieurs mois, voire plusieurs années, alors que, dans bien des cas, ils ont été surpris en flagrant délit et ne contestent pas les faits mis à leur charge, de sorte que rien ne justifie une longue instruction ni même une longue information ?

De façon à répondre au souci de prompt intervention de l'autorité judiciaire face au comportement délictueux, il s'indique de privilégier le développement de la procédure de médiation pénale entre l'auteur, la victime et la partie poursuivante. Tel est l'objet du projet de loi organisant une procédure de médiation pénale par l'introduction d'un article 216ter dans le Code d'instruction criminelle. Dans ce contexte, il sera notamment possible de recourir à des formes de sanctions « alternatives », tels les travaux d'intérêt général.

Face à un comportement délictueux plus grave, il s'agit de promouvoir une procédure de comparution rapide du délinquant devant un tribunal pénal, qu'une détention avant jugement soit opportune ou non.

En outre, la Belgique, contrairement à ses voisins, ne connaît pas de système couplant la procédure accélérée quant au fond et une procédure exceptionnelle de privation de liberté avant jugement, ce qui constitue une lacune en présence de faits graves, justifiant une privation de liberté dans l'attente d'un jugement qui doit être rendu à très bref délai mais ne nécessitant pas l'ouverture d'une instruction judiciaire.

Il convient de situer les mesures décrites ci-dessus, qui forment un éventail de formes de réactions répressives graduées, dans le contexte plus général de l'action du Gouvernement face à la délinquance. Cette action comporte également des aspects tendant à promouvoir la réinsertion sociale, notamment en faveur des toxicomanes, par la création d'unités d'orientation et de traitement dans les établissements pénitentiaires et par des initiatives de concertation avec les Communautés et les Régions en vue de l'éducation et de la formation des détenus.

Le titre Ier du présent projet tend à instaurer deux formes de procédures accélérées: une procédure de comparution sur convocation par procès-verbal et une procédure de comparution immédiate.

Ces dispositions concernent la saisine et le jugement des causes au niveau du premier degré de juridiction.

Il va de soi que les affaires jugées selon ces procédures nouvelles devront bénéficier d'un traitement prioritaire au niveau des juridictions d'appel, en particulier si l'auteur est privé de liberté. Le présent projet de

beroofd. Dit wetsontwerp bevat echter geen bepalingen met betrekking tot de procedure in hoger beroep. Hier zullen eerder organisatorische dan wettelijke maatregelen moeten worden aangewend.

1° De procedure van verschijning op convocatie bij proces-verbaal.

Deze procedure wordt opgevat als een nieuwe wijze om de strafvordering in te stellen voor de politierechtbank en voor de correctionele rechtbank.

Zij kan worden toegepast telkens wanneer een eenvoudige zaak in staat is om binnen korte termijn gevonnis te worden, en het niet nodig voorkomt de dader van de feiten vóór het vonnis van zijn vrijheid te beroven.

Er kan eveneens van deze procedure gebruik worden gemaakt wanneer een bemiddeling in strafzaken mislukt.

Zij heeft drie fundamentele voordelen:

- een aanzienlijke besparing van administratieve formaliteiten, vermits geen dagvaarding meer nodig is;

- de sociale reactie op de misdaad wordt onmiddellijk waarneembaar, zowel ten opzichte van de delinquent als van het slachtoffer en van de maatschappij, zodat de nadelen kunnen worden vermeden van een schijn van straffeloosheid, die kan worden veroorzaakt door het ontbreken van enige hechtenis;

- ten overstaan van onstabiele delinquenten die dikwijls hun verblijfplaats wijzigen, kan deze procedure bijdragen tot het verminderen van het aantal verstekvonnissen.

2° De procedure van onmiddellijke verschijning.

Deze procedure houdt twee soorten bepalingen in: enerzijds procedureregels waardoor een vonnis ten gronde op zeer korte termijn mogelijk wordt, en anderzijds bepalingen met betrekking tot de vrijheidsberoving van de verdachte tijdens het verloop van de procedure ten gronde.

De procedureregels met betrekking tot de rechtbank waarbij de zaak aanhangig wordt gemaakt en het vonnis ten gronde worden in het Wetboek van Strafvordering ingevoegd; de regels met betrekking tot de vrijheidsberoving worden opgenomen in de wet op de voorlopige hechtenis. De structuur van deze laatste wet blijft in acht genomen: er zullen voortaan drie soorten bevelen zijn, overeenkomstig drie types van situaties, met name het bevel tot medebrenging, het bevel tot verschijnen en het bevel tot aanhouding.

De vrijheidsberoving in de dagen die aan het vonnis voorafgaan, zal worden gedekt door een bevel tot

loi ne contient cependant aucune disposition relative à la procédure en degré d'appel. Cet aspect relève, en effet, de mesures organisationnelles plutôt que législatives.

1° La procédure de comparution sur convocation par procès-verbal.

Cette procédure est conçue comme une nouvelle modalité d'introduction de l'action publique devant le tribunal de police et le tribunal correctionnel.

Elle pourra trouver à s'appliquer chaque fois qu'une affaire simple est en état d'être jugée à bref délai, alors qu'il ne s'impose pas de priver l'auteur des faits de sa liberté avant son jugement.

Il pourra également être fait usage de cette procédure en cas d'échec de la médiation pénale.

Elle présente trois avantages fondamentaux:

- une économie considérable de formalités administratives, la citation devenant inutile;

- la réaction sociale face à l'acte de délinquance se manifeste immédiatement, tant à l'égard du délinquant que de la victime et de la société, permettant d'éviter les inconvénients de l'apparence d'impunité qui peut résulter de l'absence de toute privation de liberté;

- en présence de délinquants instables changeant fréquemment de résidence, cette procédure devrait être un facteur de réduction des jugements par défaut.

2° La procédure de comparution immédiate.

Cette procédure implique deux types de dispositions: des règles de procédure permettant un jugement du fond à très bref délai, d'une part, et des dispositions relatives à la privation de liberté du prévenu pendant le déroulement de la procédure quant au fond, d'autre part.

Les règles de procédure relatives à la saisine du tribunal et au jugement du fond sont insérées dans le Code d'instruction criminelle, celles relatives à la privation de liberté sont intégrées à la loi sur la détention préventive. La logique de cette dernière loi est respectée: il y aura trois sortes de mandats, correspondant à trois types de situations, à savoir les mandats d'amener, de comparution et d'arrêt.

La privation de liberté dans les jours qui précèdent le jugement sera couverte par un mandat de comparu-

verschijnen, verleend door de voorzitter van de rechtbank of de rechter die hij aanduidt om een permanentie waar te nemen. Zoals reeds vermeld, is hierbij de hypothese dat er geen grond tot gerechtelijk vooronderzoek bestaat.

Er wordt verduidelijkt dat de voorzitter noch een onderzoeksrechter, noch een jeugdrechter mag aanduiden. Het lijkt immers niet opportuun dat eenzelfde magistraat meerdere specifieke functies zou vervullen zoals die van onderzoeksrechter of jeugdrechter en die welke betrekking hebben op de procedure van onmiddellijke verschijning in het ontwerp. Dergelijke cumulaties zouden kunnen leiden tot verwarring bij de rechtsonderhorigen over de reële aard van de procedures en de opdrachten van de betrokken magistraten. Bovendien wenst de Regering dat de onderzoeksrechters ontlast worden van dossiers die hen thans slechts worden toevertrouwd omdat er een vrijheidsberoving wordt gevorderd, alhoewel er daarbij geen aanleiding is tot een werkelijk gerechtelijk vooronderzoek. Door de voorgestelde wijziging worden de onderzoeksrechters in de mogelijkheid gesteld zich volledig te wijden aan hun eigenlijke opdracht die er in bestaat ernstige of ingewikkelde zaken te onderzoeken, in het bijzonder op het stuk van de georganiseerde misdaad of de financiële criminaliteit.

Rekening houdend met de waarborgen in de wet op de voorlopige hechtenis en overeenkomstig het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, worden de procedures van verlening, van opheffing en van beroep tegen een weigering tot opheffing van het bevel tot verschijnen op gelijkaardige wijze geregeld als in de procedure die van toepassing is inzake het bevel tot aanhouding.

Het bevel tot verschijnen is dus een vorm van voorlopige hechtenis buiten gerechtelijk onderzoek, waarbij de bevoegdheden van de onderzoeksrechter en van de raadkamer met betrekking tot de vrijheidsberoving worden uitgeoefend door de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter.

De verdachte, onder bevel tot verschijnen, dient binnen de vijf dagen te verschijnen voor de rechter ten gronde. Binnen deze termijn moet de praktische organisatie van het debat mogelijk zijn.

Indien de verdachte het wenst, zal de behandeling tot na de vijfde dag kunnen worden uitgesteld, waarbij zijn hechtenis door het bevel gedekt blijft, maar na de vijfde dag wordt hem de mogelijkheid gegeven om een verzoek tot invrijheidstelling in te dienen bij de voorzitter of de aangewezen rechter. In geval van afwijzing, zal hij beschikken over het recht op hoger beroep voor de kamer van inbeschuldigingstelling die

tion décerné par le président du tribunal ou le juge qu'il délègue pour assumer une permanence. Rappelons en effet qu'il n'y a pas lieu à instruction.

Il est précisé que le président ne peut déléguer à cette fin un juge d'instruction ni un juge de la jeunesse. Il ne paraît en effet pas opportun qu'un même magistrat puisse remplir plusieurs fonctions spécifiques telles que celles de juge d'instruction ou de juge de la jeunesse et celles résultant de la mise en œuvre de la procédure de comparution immédiate en projet. De tels cumuls pourraient entraîner, dans l'esprit des justiciables, une confusion quant à la nature réelle des procédures et des missions des magistrats concernés. En outre, le Gouvernement souhaite que les magistrats instructeurs soient déchargés des dossiers qui ne leur sont confiés que parce qu'une privation de liberté s'indique, alors qu'il n'y a pas matière à véritable instruction. Cela leur permettra de se consacrer entièrement à leur mission naturelle d'instruction des affaires graves ou complexes, en particulier en matière de criminalité organisée ou financière.

Pour tenir compte d'une nécessaire cohérence avec les garanties assurées par la loi sur la détention préventive et conformément à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, les procédures de délivrance, de mainlevée et d'appel contre un refus de mainlevée du mandat de comparution, sont organisées d'une manière similaire aux procédures applicables en matière de mandat d'arrêt.

Il s'agit donc d'une forme de détention préventive hors instruction, les missions du juge d'instruction et de la chambre du conseil, en ce qu'elles concernent la privation de liberté, étant prises en charge par le président du tribunal ou le juge délégué.

Le prévenu placé sous mandat de comparution devra comparaître devant le juge du fond dans les cinq jours. Ce délai doit permettre de résoudre les difficultés pratiques inhérentes à l'organisation d'un débat.

Son jugement pourra être retardé au-delà du cinquième jour, s'il le souhaite, sa détention restant couverte par le mandat, mais il lui sera possible, après le cinquième jour, d'introduire une requête de mise en liberté auprès du président ou du juge délégué, et disposera d'un recours devant la chambre des mises en accusation en cas de refus, cette dernière statuant dans les délais prévus en matière de mainlevée du

over de opheffing van het bevel tot aanhouding uitspraak doet binnen een vastgestelde termijn (8 dagen). Hoe dan ook, het vonnis zal moeten uitgesproken zijn binnen de twee weken die volgen op het verstrijken van de eerste termijn van vijf dagen indien de verdachte in hechtenis bleef.

Anderzijds kan de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter op elk ogenblik ambtshalve het bevel tot verschijnen intrekken.

Het ontwerp houdt dus rekening met bepaalde vereisten:

- het laat een voldoende termijn ter voorbereiding van de verdediging en voor het verzamelen van de nodige informatie over de persoonlijkheid van de dader (die termijn is niet beperkt tot vijf dagen, aangezien hij kan worden verlengd, zoals hierboven werd uiteengezet. De opmerking die door de Raad van State werd gemaakt in het commentaar op het ontworpen artikel 216sexies van het Wetboek voor Strafvordering, houdt geen rekening met de mogelijkheden tot verlengingen);

- het verleent dezelfde waarborgen als voor de voorlopige hechtenis (voorafgaande ondervraging, afgifte van afschriften van de processen-verbaal van het verhoor op het ogenblik van de betekening van het bevel, een eerste termijn van vijf dagen, hoger beroep tegen de beslissingen tot handhaving van de hechtenis na deze termijn);

- het neemt het onpartijdigheidsbeginsel in acht: een andere magistraat dan deze die de beslissingen over de vrijheidsberoving of de handhaving van de hechtenis nam, doet uitspraak ten gronde.

In vergelijking met de regels met betrekking tot het verlenen van een bevel tot aanhouding, bepaald door de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, zijn er twee fundamentele verschillen in de redenen die een bevel tot verschijnen kunnen rechtvaardigen:

- het feit moet van die aard zijn dat het voor de verdachte een correctionele hoofdgevangenisstraf van zes maanden of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben;

- de hechtenis moet niet gesteund zijn op de absolute noodzaak voor de openbare veiligheid, maar wel op de omstandigheden eigen aan de zaak die kunnen rechtvaardigen dat een maatregel tot hechtenis vereist is met het oog op een onmiddellijke verschijning.

Deze verschillen zijn gerechtvaardigd door de aard zelf van de snelle procedure die bestraffing beoogt van delinquentie die wezenlijk gekenmerkt wordt door haar eenvoud en haar grote omvang, en die een snelle en zichtbare sociale reactie vereist. De vrijheidsberoving met het oog op een vonnis op zeer korte termijn is hiervan één aspect.

mandat d'arrêt (8 jours). En tout état de cause, le jugement devra être rendu dans les deux semaines qui suivent l'expiration du premier délai de cinq jours.

Par ailleurs, le président du tribunal ou le juge délégué pourra à tout moment donner d'office mainlevée du mandat de comparution.

Le projet tient ainsi compte de certains impératifs:

- délai suffisant pour la préparation de la défense et le rassemblement d'informations relatives à la personnalité de l'auteur (Ce délai n'est pas limité à cinq jours puisqu'il est susceptible de prolongations, comme exposé ci-dessus. L'observation émise par le Conseil d'Etat dans le commentaire de l'article 216sexies, en projet, du Code d'instruction criminelle, omet de tenir compte de ces possibilités de prolongations);

- octroi des mêmes garanties qu'en matière de détention préventive (interrogatoire préalable, remise des copies des procès-verbaux d'audition au moment de la notification du mandat, délai initial de cinq jours, recours contre les décisions de maintien en détention au-delà de ce délai);

- respect du principe d'impartialité du juge du fond: le magistrat ayant à statuer quant au fond n'est jamais le même que celui qui a pris des décisions sur la privation de liberté ou le maintien en détention.

Il y a cependant deux différences fondamentales dans les motifs qui peuvent justifier la mise sous mandat de comparution par rapport aux règles fixées par la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive en ce qui concerne la délivrance d'un mandat d'arrêt:

- le fait devra être de nature à entraîner pour l'inculpé un emprisonnement correctionnel principal de six mois ou une peine plus grave;

- la mise en détention ne devra pas être justifiée par une absolue nécessité pour la sécurité publique, mais bien eu égard au fait que les éléments de l'espèce justifient une mesure de détention en vue d'une comparution immédiate.

Ces différences sont justifiées par la nature même des procédures rapides: délinquance caractérisée essentiellement par sa simplicité et son grand nombre, mais nécessitant une réaction sociale rapide et visible, dont la privation de liberté en vue de jugement à très bref délai est un des aspects.

In deze context is het noodzakelijk de mogelijkheid tot vrijheidsberoving te voorzien voor feiten waarop een gevangenisstraf van zes maanden is gesteld, dit, om in het toepassingsgebied van de procedure van onmiddellijke verschijning bepaalde wanbedrijven te kunnen opnemen, zoals bijvoorbeeld eenvoudige opzettelijke slagen en verwondingen (art. 398 van het Strafwetboek).

Het bevel tot aanhouding dat wordt verleend in het kader van een gerechtelijk onderzoek, is van aard een betrekkelijk lange tijd te kunnen duren, waardoor de vrijheidsberoving slechts in geval van absolute noodzaak voor de openbare veiligheid kan worden gerechtvaardigd. In tegenstelling daartoe, slaat het bevel tot verschijnen per definitie op een vrijheidsberoving van korte tijd. Dit is een waarborg voor een daadwerkelijke en doeltreffende bestraffing ter voorkoming van recidive en ter bewustwording van de dader dat hij zich moet beteren. Wanneer een onmiddellijke reactie in de vorm van een vrijheidsberoving met het oog op een snelle uitspraak achterblijft, kan de dader onterecht de indruk opdoen dat de maatschappij passief blijft ten overstaan van zijn gedrag, wat hem tot recidive kan aanzetten.

De ruime interpretatie die aan artikel 65 van het Strafwetboek wordt gegeven, « theorie van de opslorping » genoemd, heeft tot gevolg dat de dader, eens hij voor een misdrijf werd veroordeeld, nadien niet meer kan worden veroordeeld voor feiten van dezelfde aard, gepleegd vóór dit vonnis. De ontwikkeling van de snelle procedures dreigt dergelijke gevallen te doen toenemen en zo de straffeloosheid van vele feiten in de hand te werken.

De draagwijdte van artikel 65 van het Strafwetboek moet daarom nader worden gepreciseerd. De rechter zal moeten beslissen of de straf die reeds werd uitgesproken, volstaat voor alle feiten, dan wel of de vroegere feiten nog een afzonderlijke straf rechtvaardigen.

Dit is het doel van titel II van het ontwerp.

Titel III betreft de procedure tot correctionalisering.

De huidige procedure, die zonder enige uitzondering de tussenkomst van de raadkamer vereist om de dader van feiten, die als misdaden zijn gekwalificeerd, voor de correctionele rechtbank te kunnen dagvaarden, is uitermate log.

Het komt er dus op aan de onnodige traagheid die hieruit voortvloeit te vermijden door aan de aangevozen rechter, die handelt volgens de procedure van onmiddellijke verschijning, ook de bevoegdheid te geven om de verzachtende omstandigheden of de grond van verschoning vast te stellen, wanneer deze

Il est nécessaire de prévoir la possibilité d'une privation de liberté dans ce contexte pour des faits punissables d'une peine de six mois d'emprisonnement afin d'inclure dans le champ d'application de la procédure de comparution immédiate un délit tel que celui de coups et blessures volontaires simples (art. 398 du Code pénal).

Contrairement au mandat d'arrêt décerné dans le cadre d'une instruction qui, par nature, peut se poursuivre durant un temps relativement long, justifiant qu'une privation de liberté ne puisse s'appliquer qu'en cas d'absolue nécessité pour la sécurité publique, le mandat de comparution concerne une détention qui est par essence de courte durée, ce qui justifie qu'elle puisse intervenir dans le seul but de permettre une répression effective et efficace sur le plan de la prévention de la récidive et de la prise de conscience, par l'auteur des faits, de la nécessité de son amendement. Or, une absence de réaction immédiate sous forme de privation de liberté en vue de jugement rapide peut donner à l'auteur des faits la fausse impression que la société reste passive face à son comportement, ce qui risque de le conduire à la récidive.

Une interprétation extensive de l'article 65 du Code pénal, communément qualifiée de « théorie de l'absorption », a pour effet que si l'auteur d'une infraction est jugé pour celle-ci, il ne pourra plus être condamné ultérieurement pour des faits de même nature commis antérieurement à ce jugement. Le développement des procédures rapides risque de multiplier de tels cas, au risque de provoquer l'impunité de nombreux faits.

La portée de l'article 65 du Code pénal doit donc être mieux précisée. Il appartiendra au juge de décider si la peine déjà prononcée doit être considérée comme suffisante pour l'ensemble des faits, ou si les faits antérieurs justifient qu'une peine distincte soit infligée.

Tel est l'objet du titre II du présent projet.

Le titre III concerne la procédure de correctionnalisation.

La procédure actuelle, qui implique impérativement l'intervention de la chambre du conseil chaque fois que l'auteur de faits qualifiés crimes doit être déféré au tribunal correctionnel, est excessivement lourde.

Il importe d'éviter les lenteurs qui en découlent inutilement, en donnant au juge délégué agissant dans le cadre de la procédure de comparution immédiate le pouvoir de retenir les circonstances atténuantes ou la cause d'excuse justifiant le renvoi du prévenu devant le tribunal correctionnel. Il exercera ce pouvoir au

aanleiding geven tot de verwijzing van de verdachte naar de correctionele rechtbank. Hij zal deze bevoegdheid uitoefenen in de beschikking waarbij hij het bevel tot verschijnen verleent, die aldus de zaak tevens aanhangig maakt bij de correctionele rechtbank.

Het Openbaar Ministerie moet trouwens zelf ook het bestaan van verzachtende omstandigheden of van een grond van verschoning kunnen vaststellen, wanneer het overgaat tot een onmiddellijke dagvaarding of een convocatie bij proces-verbaal voor de correctionele rechtbank.

Een gelijkaardige oplossing moet aan de procureur des Konings de mogelijkheid bieden om de zaak onmiddellijk aanhangig te maken bij de politierechtbank, wanneer de verdachte van een wanbedrijf wegens het bestaan van verzachtende omstandigheden naar deze rechtbank wordt verwezen.

Artikel 98 van de Grondwet bepaalt dat «de jury bevoegd is in alle criminele aangelegenheden». Omdat de daadwerkelijk opgelegde straf uiteindelijk bepaalt of een veroordeling in criminele zaken, correctionele zaken of politiezaken werd uitgesproken, kan men zeggen dat, zo het Openbaar Ministerie zelf vaststelt dat er verzachtende omstandigheden ten gunste van de verdachte bestaan die een veroordeling tot een criminele straf uitsluiten, er dan geen sprake meer kan zijn van een criminele aangelegenheid in de zin van artikel 98 van de Grondwet.

Het is ook op basis van dezelfde logica dat de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden, de verwijzing van de verdachte van een misdaad naar de correctionele rechtbank toelaat nadat verzachtende omstandigheden in aanmerking werden genomen door het onderzoeksgerecht.

De voorgestelde wijziging zal het de rechtbank, die het over het bestaan van verzachtende omstandigheden of van een grond van verschoning niet eens zou zijn met de procureur des Konings, mogelijk maken zich onbevoegd te verklaren.

Op die wijze zal het principe dat de rechter het bestaan van verzachtende omstandigheden of van een grond van verschoning moet vaststellen, behouden blijven. De belangen van de burgerlijke partij, die zouden kunnen worden geschaad door de erkenning van een grond van verschoning, worden eveneens veilig gesteld.

Het huidige systeem, ingevoerd bij wet van 15 mei 1849 op de hoven van assisen en nadien hernomen door de wet van 4 oktober 1867 houdende de toekenning aan de hoven en rechtbanken van de beoordeling van de verzachtende omstandigheden, vandaag «wet op de verzachtende omstandigheden» genoemd, werd destijds door de wetgever als een voorlopige wet beschouwd; dit blijkt uit de parlementaire stukken. (Memorie van toelichting, doc. Kamer nr. 161 van

travers de l'ordonnance par laquelle il décernera mandat de comparution, laquelle saisira automatiquement le tribunal correctionnel.

Par ailleurs, il convient de permettre au ministère public de constater lui-même l'existence de circonstances atténuantes ou d'une cause d'excuse, lorsqu'il procède à une citation directe ou à une convocation par procès-verbal devant le tribunal correctionnel.

Une solution équivalente doit permettre la saisine directe du tribunal de police par le procureur du Roi lorsqu'en raison de l'existence de circonstances atténuantes, il se justifie d'y déférer l'auteur de faits ressortissant au tribunal correctionnel.

L'article 98 de la Constitution dispose notamment que «le jury est établi en toutes matières criminelles». Dans la mesure où c'est le taux de la peine effectivement infligée qui détermine en définitive le caractère criminel, correctionnel ou de police de la condamnation, on peut considérer que, dès lors que le ministère public lui-même estime qu'il existe des circonstances atténuantes justifiant qu'une peine criminelle soit exclue, on ne se trouve plus en matière criminelle au sens de l'article 98 de la Constitution.

C'est sur base de cette même logique que la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes permet le renvoi du prévenu d'un crime devant le tribunal correctionnel après admission de circonstances atténuantes par la juridiction d'instruction.

La modification proposée permettra au tribunal qui ne partagerait pas l'opinion du procureur du Roi à l'égard de l'existence de circonstances atténuantes ou d'une cause d'excuse de décliner sa compétence.

Ainsi, le principe selon lequel c'est en définitive une juridiction qui reconnaît l'existence des circonstances atténuantes ou d'une cause d'excuse sera sauf. Les intérêts de la partie civile, qui pourraient être lésés par la reconnaissance d'une cause d'excuse, seront également préservés.

Le système actuel, instauré par la loi du 15 mai 1849 sur les cours d'assises, puis repris par la loi du 4 octobre 1867 portant attribution aux cours et tribunaux de l'appréciation des circonstances atténuantes, aujourd'hui appelée «loi sur les circonstances atténuantes», était considéré par ses auteurs comme provisoire, comme en témoignent les documents parlementaires. (Exposé des motifs, doc. Chambre n° 161 du 11 mai 1867, rapport de M. Carlier; doc. Chambre

11 mei 1867, verslag van de heer Carlier; doc. Kamer nr. 177 van 22 mei 1867, verslag van de heer Brabanson; doc. Senaat nr. 83 van 25 mei 1867, *Parlementaire handelingen*, Senaat, zitting van 25 mei 1867, blz. 336 en 337.)

De voorafgaande verplichte behandeling door de raadkamer, die aanvankelijk als een voorlopige regeling werd beschouwd, is een blote fictie geworden, die sinds anderhalve eeuw weliswaar principieel niet meer wordt betwist maar die wel de procedure onnodig vertraagt. Het is daarom aangewezen deze omweg, die de procesvoering vertraagt, te vermijden.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Het artikel 182 van het Wetboek van Strafvordering, dat de methodes van aanhangigmaking bij de correctionele rechtbank opsomt, dient vervuld te worden om rekening te houden met de twee nieuwe procedures die door dit ontwerp worden ingevoerd.

Het gaat enkel om het in overeenstemming brengen met de bepaling van de ontworpen artikels 216*quinquies* en 216*sexies*.

Artikel 2

Met dit artikel wordt in het Boek II, titel I, van het Wetboek van Strafvordering een nieuw hoofdstuk IV ingevoegd. Dit hoofdstuk draagt de titel « De convocaties bij proces-verbaal en de onmiddellijke verschijning ».

Het omvat de artikels 216*quater* tot 216*novies*.

Een afzonderlijk wetsontwerp voegt een artikel 216*ter* in dat de bemiddeling in strafzaken betreft.

Artikel 216quater. — Dit artikel bepaalt op algemene wijze wanneer de procureur des Konings gebruik kan maken van de twee snelle procedures die geregeld worden in het nieuwe hoofdstuk IV van het boek II van het Wetboek van Strafvordering, met name wanneer hij oordeelt dat een gerechtelijk onderzoek niet vereist is.

Het betreft derhalve gevallen waarin de feiten van meet af aan bewezen lijken; bovendien zal men bijzonder aandachtig moeten blijven ten einde te vermijden dat deze rechtsplegingen zouden aangewend worden terwijl alle bestanddelen, nodig om de feiten te kwalificeren, nog niet zouden bekend zijn (in het bijzonder inzake slagen en verwondingen).

Artikel 216quinquies. — Dit artikel regelt de procedure van verschijning op convocaties bij proces-verbaal.

n° 177 du 22 mai 1867, rapport de M. Brabanson; doc. Sénat n° 83 du 25 mai 1867, *Annales parlementaires*, Sénat, séance du 25 mai 1867, pp. 336 et 337.)

Dans la mesure où le passage obligé par la chambre du conseil, conçu comme provisoire, est devenu une pure fiction qui, depuis un siècle et demi, ne soulève plus d'objection de principe mais a pour effet de ralentir inutilement la procédure, il s'indique d'éviter ce détour procédurier chaque fois que c'est possible.

Examen des articles

Article 1er

L'article 182 du Code d'instruction criminelle, qui énumère les modes de saisine du tribunal correctionnel, doit être complété pour tenir compte des deux nouvelles procédures instaurées par le présent projet.

Il s'agit d'une simple mise en corrépondance avec les dispositions des articles 216*quinquies* et 216*sexies* en projet.

Article 2

Cet article tend à l'insertion d'un chapitre IV nouveau dans le livre II, titre Ier, du Code d'instruction criminelle. Ce chapitre sera intitulé « De la convocation par procès-verbal et de la comparution immédiate ».

Il comprendra les articles 216*quater* à 216*novies*.

Un projet de loi distinct prévoit en effet l'ajout d'un article 216*ter* relatif à la médiation pénale.

Article 216quater. — Cet article indique d'une manière générale quand le procureur du Roi pourra faire usage des deux procédures rapides organisées par le nouveau chapitre IV du livre II du Code d'instruction criminelle, à savoir s'il estime qu'une instruction n'est pas nécessaire.

Il s'agit donc de cas dans lesquels les faits paraissent d'emblée établis. En outre, il conviendra d'être particulièrement attentif à ne pas appliquer ces procédures lorsque tous les éléments nécessaires à la qualification exacte des faits ne sont pas connus (en particulier en matière de coups et blessures).

Article 216quinquies. — Cet article organise la procédure de comparution sur convocation par procès-verbal.

Door de formaliteiten bepaald in dit artikel geldt dit proces-verbaal als dagvaarding.

Ter beveiliging van de rechten van de verdediging moet de procureur des Konings de beklagde inlichten dat hij het recht heeft een advocaat te kiezen.

Artikel 216sexies. — Het eerste lid geeft aan in welke gevallen de procureur des Konings de procedure van onmiddellijke verschijning kan aanwenden ten opzichte van een persoon die van zijn vrijheid is beroofd op basis van de artikels 1 en 2 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis; dit geschiedt door deze persoon te dagen voor de voorzitter van de rechtbank of voor de door de voorzitter aangewezen rechter.

Op het gebied van terminologie werd gekozen voor de formule « Indien het feit van aard is een correctionele hoofdgevangenisstraf van zes maanden of een zwaardere straf tot gevolg te hebben ». Aan deze redactie, die geïnspireerd is op deze van het artikel 16, § 1, van de wet op de voorlopige hechtenis, werd de voorkeur gegeven boven deze voorgesteld door de Raad van State, om rekening te houden met de opmerking die tevens werd gemaakt door de Raad van State over het voorgestelde artikel 15bis, § 1, van de wet betreffende de voorlopige hechtenis. Elk gebrek aan overeenstemming in de redactie tussen dit artikel en het ontworpen artikel 216sexies van het Wetboek van Strafvordering wordt hierdoor vermeden.

Het tweede lid van dit artikel bepaalt de procedure en verwijst naar het nieuwe artikel 15bis van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, zoals het zal worden ingevoerd door artikel 2 van dit wetsontwerp.

Het derde lid bepaalt dat de beschikking waarbij de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter een bevel tot verschijnen aflevert, meteen de verwijzing van de beklagde naar de correctionele rechtbank meebrengt. Het bepaalt de termijn waarbinnen de beklagde voor de rechtbank moet verschijnen, namelijk vijf dagen, alsook dat op de overschrijding van deze termijn, van rechtswege de invrijheidstelling volgt.

Het vierde lid van dit artikel regelt de wijze waarop de plaats, de dag en het uur van de zitting kenbaar worden gemaakt.

Tenslotte verduidelijkt het zesde lid dat het dossier aan de beklagde kan worden ter beschikking gesteld onder de vorm van voor eensluidend verklaarde afschriften.

Artikel 216septies. — § 1. Opdat de beklagde zijn recht op verdediging zou kunnen uitoefenen overeenkomstig de bepalingen van artikel 6.3. b) van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden, wordt bepaald dat op

Les formalités prévues par cet article vaudront citation.

Pour que les droits de la défense soient sauvegardés, le prévenu ne sera informé par le procureur du Roi du fait qu'il a le droit de choisir un avocat.

Article 216sexies. — Le premier alinéa indique dans quels cas le procureur du Roi pourra faire choix de la procédure de comparution immédiate à l'égard d'une personne privée de liberté sur la base des articles 1er et 2 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, en déférant cette personne devant le président du tribunal ou le juge délégué par ce dernier.

Sur le plan terminologique, il a été opté pour la formule « Si le fait est de nature à entraîner un emprisonnement correctionnel principal de six mois ou une peine plus grave ». Cette rédaction, directement inspirée de celle de l'article 16, § 1er, de la loi relative à la détention préventive, a été préférée à celle suggérée par le Conseil d'Etat, afin de tenir compte de la remarque faite également par le Conseil d'Etat au sujet de l'article 15bis, § 1er, en projet de la loi relative à la détention préventive. Toute discordance de rédaction entre cet article et l'article 216sexies, en projet, du Code d'instruction criminelle est ainsi évitée.

Le deuxième alinéa de cet article organise la procédure et renvoie à l'article 15bis nouveau de la loi relative à la détention préventive, tel qu'il sera introduit par l'article 2 du présent projet de loi.

Le troisième alinéa indique que l'ordonnance par laquelle le président du tribunal ou le juge délégué décerne mandat de comparution renvoie automatiquement le prévenu au tribunal correctionnel. Il précise le délai dans lequel le prévenu devra comparaître devant ce tribunal, c'est-à-dire cinq jours, ainsi que la sanction en cas de dépassement de ce délai, à savoir la mise en liberté.

Le quatrième alinéa de l'article en projet règle les modalités d'avertissement des lieux, jour et heure de la comparution.

Enfin, le sixième alinéa précise que la mise du dossier à la disposition du prévenu pourra se faire sous forme de copies certifiées conformes.

Article 216septies. — § 1er. Afin de permettre au prévenu d'exercer ses droits de défense conformément aux dispositions de l'article 6.3. b), de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, il est prévu que le jugement ne

de eerste zitting van de correctionele rechtbank, binnen de termijn van vijf dagen bepaald door artikel 216^{sexies} van dit ontwerp, geen uitspraak mag worden gedaan, behalve indien de beklaagde ermee instemt onmiddellijk te worden geoordeeld. Om te vermijden dat een beklaagde een dergelijke beslissing zou nemen zonder dat hij voldoende op de hoogte zou zijn van zijn rechten en belangen, wordt bepaald dat deze instemming alleen mag worden gegeven in aanwezigheid van zijn advocaat of van een advocaat die hem ambtshalve wordt toegevoegd.

§ 2. In het eerste lid wordt uitgegaan van de veronderstelling dat de beklaagde er niet mee heeft ingestemd onmiddellijk te worden geoordeeld. De rechtbank moet dan de zaak verwijzen naar een volgende zitting die evenwel moet plaatsvinden binnen een termijn die niet korter mag zijn dan een week, behoudens uitdrukkelijke verzaking door de beklaagde, noch langer dan twee weken. De beklaagde zal dus het recht hebben een uitstel van tenminste een week te vragen ter voorbereiding van zijn verdediging.

Het tweede lid behoudt een mogelijkheid tot verwijzing naar een kamer die is samengesteld uit drie rechters, door de kamer van de rechtbank waarbij de zaak aanhangig werd gemaakt volgens de procedure van onmiddellijke verschijning, wanneer de beklaagde hierom vraagt.

Er moet worden bepaald dat de beklaagde in de tussentijd in hechtenis blijft, op grond van het ontworpen artikel 15^{sexies}, § 2, van de wet op de voorlopige hechtenis, onverminderd de mogelijkheid hem gegeven door het ontworpen artikel 24bis, om zijn invrijheidstelling te vragen.

Er wordt ook bepaald dat de kamer samengesteld uit drie rechters op haar beurt het onderzoek van de zaak kan verwijzen naar een volgende zitting binnen een termijn die een week niet mag overschrijden.

In totaal zal er dus niet meer dan twee weken kunnen verlopen tussen de eerste verschijning van de beklaagde voor de rechtbank ten gronde en het vonnis.

Deze korte termijnen, gerechtvaardigd door de aard van de snelle procedures, zullen in de meeste gevallen een beraad van meer dan enkele uren niet mogelijk maken. Voor zover deze procedures bestemd zijn voor de behandeling van eenvoudige zaken, zou dit geen moeilijkheden moeten opleveren voor het antwoord op eventuele conclusies.

Artikel 216octies. — Dit artikel bepaalt dat wanneer de rechtbank vaststelt dat de zaak niet in staat is, zij de zaak uit handen kan geven en het dossier verwijzen naar de procureur des Konings, desgevallend met handhaving van de hechtenis van de beklaagde, indien de voorwaarden waaronder een bevel tot aanhouding kan verleend worden, vervuld zijn. Het

pourra intervenir lors de la première comparution devant le tribunal correctionnel, dans le délai de cinq jours prévu par l'article 216^{sexies} en projet, que si le prévenu marque son accord pour être jugé séance tenante. De manière à éviter qu'un prévenu prenne une telle décision sans être suffisamment éclairé quant à ses droits et intérêts, il est précisé que son accord ne pourra être recueilli qu'en présence de son avocat ou d'un avocat commis d'office.

§ 2. Le premier alinéa envisage l'hypothèse dans laquelle le prévenu ne consent pas à être jugé séance tenante, le tribunal devant alors renvoyer l'examen de la cause à une prochaine audience qui devra avoir lieu dans un délai qui ne pourra être inférieur à une semaine, sauf renonciation expresse du prévenu, ni supérieur à deux semaines. Le prévenu aura donc un droit à obtenir une remise d'un délai d'au moins une semaine pour préparer sa défense.

Le deuxième alinéa prévoit une possibilité de renvoi par la chambre du tribunal saisie dans le cadre de la procédure de comparution immédiate devant une chambre composée de trois juges dans le cas où le prévenu le demande.

Il s'impose de prévoir que le prévenu reste détenu entre-temps, sur la base de l'article 15^{sexies}, § 2, en projet, de la loi sur la détention préventive, sans préjudice de la possibilité qui sera donnée par l'article 24bis, en projet, d'introduire une requête de mise en liberté.

Il est également prévu que la chambre composée de trois juges puisse à son tour remettre l'examen de la cause à une prochaine audience dans un délai qui ne pourra excéder une semaine.

Au total, il ne pourra donc s'écouler plus de deux semaines entre la première comparution du prévenu devant le tribunal quant au fond et le jugement, ainsi que le précise le § 3.

Ces délais contraignants, justifiés par la nature des procédures rapides, ne permettront pas un délibéré de plus de quelques heures, dans la plupart des cas. Dans la mesure où ces procédures sont destinées au traitement d'affaires simples, cela ne devrait pas entraîner de difficulté pour la réponse à d'éventuelles conclusions.

Article 216octies. — Cet article prévoit que si le tribunal estime que l'affaire n'est pas en état, il peut se dessaisir et renvoyer le dossier au procureur du Roi, en maintenant, le cas échéant, le prévenu en détention, si les conditions dans lesquelles un mandat d'arrêt peut être décerné sont réunies, ce qui donne alors vingt-quatre heures au parquet pour obtenir

parket kan dan — zo nodig — binnen de vierentwintig uur de aflevering van dit bevel bekomen. Inderdaad, het zou onredelijk zijn dat de betrokkene onherroepelijk in vrijheid wordt gesteld omdat de zaak de rechtbank te ingewikkeld voorkomt.

Het is niet nodig een hoger beroep te voorzien tegen deze beslissing, nu een nieuwe beslissing over de vrijheidsberoving binnen de vierentwintig uur moet worden genomen door een andere magistraat.

Het is trouwens vanzelfsprekend dat de beslissing tot handhaving van de hechtenis niet bindend is voor het openbaar ministerie dat niet gehouden is de onderzoeksrechter te adïëren, en indien hij het wenselijk acht, de betrokkene opnieuw in vrijheid kan stellen, desgevallend na toepassing van de procedure van verschijning op convocaties bij proces-verbaal die voorzien wordt bij het ontworpen artikel 216quinquies.

Artikel 216novies. — Men moet erop toezien dat de snelle procedures de belangen van de slachtoffers niet schaden, doordat hen niet de tijd wordt gelaten om de verdediging van hun belangen voor te bereiden (raadplegen van een advocaat, verzamelen van de bewijzen van de schade, contacten met een verzekeringsmaatschappij, enz.). In bepaalde gevallen zelfs kan het slachtoffer, dat niet werd geïdentificeerd of afwezig was op het ogenblik van de feiten of van het vonnis, volstrekt onwetend zijn over het afwikkelen van de procedure.

In bepaalde landen wordt de burgerrechtelijke vordering volledig gescheiden van de strafvordering, en moet het slachtoffer zijn rechten laten gelden voor een burgerlijke rechtbank.

Een dergelijk concept versnelt de strafrechtspleging, maar benadeelt het slachtoffer, dat de kosten, de formaliteiten en de traagheid, eigen aan een burgerlijke procedure, moet dragen.

Vanuit maatschappelijk oogpunt is het nochtans belangrijk dat het strafrecht rekening houdt met de rechten van de benadeelden; dit is een gegeven waarvan ook de Regering groot belang hecht.

Om deze bekommernis te verzoenen met het ritme van de versnelde procedures, wordt bepaald dat de rechtbank, geadieerd bij toepassing van de artikels 216quinquies of 216sexies, ambtshalve de beoordeling van de burgerrechtelijke belangen zal kunnen aanhouden, zelfs bij ontstentenis van een burgerlijke partijstelling, indien zij vaststelt dat er door het misdrijf schade is ontstaan maar de zaak, voor wat de burgerrechtelijke vordering betreft, niet in staat is om geoordeeld te worden. Op die manier kan het slachtoffer toch nog een uitspraak krijgen door het strafrecht.

Het wetsontwerp bevat daarentegen geen enkele uitdrukkelijke bepaling betreffende het inlichten van

éventuellement ce mandat. Il serait en effet absurde que si l'affaire apparaissait aux yeux du tribunal comme étant trop complexe, la mise en liberté de l'intéressé fût inévitable.

Il n'est pas opportun de prévoir qu'un recours puisse être introduit contre cette décision, une nouvelle décision sur la privation de liberté devant être prise dans les vingt-quatre heures par un autre magistrat.

Par ailleurs, il va de soi que cette décision ne lie pas le ministère public, qui n'est pas tenu de saisir le juge d'instruction et peut, s'il l'estime opportun, remettre l'intéressé en liberté, le cas échéant après avoir fait application de la procédure de convocation par procès-verbal organisée par l'article 26quinquies en projet.

Article 216novies. — Il convient d'être attentif à ce que les procédures rapides ne lèsent pas les intérêts des victimes, en ne leur laissant pas le temps de préparer la défense de leurs intérêts (consultation d'un avocat, rassemblement des preuves du préjudice, démarches auprès d'une compagnie d'assurances, etc.). Dans certains cas, la victime, non identifiée ou absente au moment des faits ou du jugement, pourrait même ignorer absolument le déroulement de la procédure.

Dans certains pays, l'action civile est totalement distincte de l'action publique, la victime devant faire valoir ses droits ultérieurement devant une juridiction civile.

Une telle conception est facteur de célérité pour la justice pénale, mais d'inconfort pour la victime, qui doit supporter les frais, formalités et lenteurs inhérentes à la procédure civile.

De plus, la prise en considération des droits des préjudiciés par la juridiction pénale présente un intérêt social évident, que le Gouvernement tient à préserver.

Pour concilier cette préoccupation avec la célérité des procédures accélérées, il est prévu que le tribunal saisi en application des articles 216quinquies ou 216sexies réserve d'office les intérêts civils, même en l'absence de partie civile régulièrement constituée, dès qu'il constate que l'infraction a entraîné un préjudice mais que l'action civile n'est pas en état d'être jugée. La victime pourra ainsi obtenir ultérieurement jugement devant la juridiction répressive.

Le projet de loi ne contient par contre aucune disposition explicite concernant l'information des victi-

de slachtoffers. Het gaat hier om een meer algemeen probleem dat niet alleen betrekking heeft op de snelle procedures, die dit ontwerp wil invoeren, en dat moet worden opgelost door ministeriële richtlijnen en organisatorische maatregelen. In deze context heeft de Regering beslist bij de parketten onthaaldiensten voor de slachtoffers op te richten.

Artikel 3

Met dit artikel wordt in de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, een hoofdstuk *IIbis* « Het bevel tot verschijnen » ingevoegd, dat de artikels 15*bis* tot 15*sexies* bevat.

Deze artikels zijn gelijkaardig gestructureerd als de artikels 16 tot 20 van de wet betreffende de voorlopige hechtenis.

Artikel 15bis. — § 1. Naast de voorwaarden en de redenen die het verlenen van het bevel tot verschijnen rechtvaardigen, zoals reeds uiteengezet in het eerste deel van deze memorie van toelichting, verduidelijkt de tekst welke magistraat terzake bevoegd zal zijn.

§ 2. Deze paragraaf bevat bepalingen identiek aan deze van artikel 16, § 2, van de huidige wet, met dit verschil evenwel dat de veronderstelling dat de verdachte voortvluchtig is of zich verbergt in de procedure van de onmiddellijke verschijning niet in aanmerking moet worden genomen.

§ 3. Deze paragraaf bevat bepalingen gelijkaardig aan deze van het artikel 16, § 4, van de huidige wet. Het is inderdaad noodzakelijk de bescherming van de rechten van de verdediging op dezelfde wijze te waarborgen als op het stuk van het bevel tot aanhouding.

§ 4. Het gaat hier om bepalingen gelijkaardig aan deze van artikel 16, § 5, van de huidige wet. Toch was het aangewezen om bovendien te voorzien dat de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, die het bevel tot verschijnen verleent, desgevallend de verzachtende omstandigheden of de grond van verschoning vermeldt die, bij toepassing van het artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden, de verwijzing naar de correctionele rechtbank verantwoordt. Krachtens het derde lid van het voorgestelde artikel 216*sexies* van het Wetboek van Strafvordering, wordt de verdachte door de beschikking, waardoor de magistraat het bevel tot verschijnen verleent, verwezen naar de correctionele rechtbank. Deze beschikking is dus van dubbele aard: zij geldt als titel van vrijheidsberoving en zij regelt de procedure door een beschikking van verwijzing.

§ 5. Deze paragraaf bevat bepalingen identiek aan deze vervat in artikel 16, § 6, van de huidige wet.

mes. Il s'agit en effet d'un problème plus général, qui ne concerne pas que les procédures rapides que le présent projet tend à instaurer, et qui devra être résolu par des instructions ministérielles et des mesures organisationnelles. Dans ce contexte, le Gouvernement a notamment décidé la création de services d'accueil des victimes dans les parquets.

Article 3

Cet article tend à insérer dans la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, un chapitre *IIbis* « Du mandat de comparution », comprenant les articles 15*bis* à 15*sexies*.

Ces articles seront structurés de manière similaire aux articles 16 à 20 de la loi relative à la détention préventive.

Article 15bis. — § 1er. Outre les éléments de fond relatifs aux conditions et motifs auxquels sera subordonnée la délivrance d'un mandat de comparution, déjà évoqués dans la première partie du présent exposé des motifs, le texte précise quel magistrat sera compétent en la matière.

§ 2. Ce paragraphe contient des dispositions identiques à celles contenues dans l'article 16, § 2, de la loi actuelle, sauf que l'hypothèse relative à l'inculpé fugitif ou latitant ne doit pas être envisagée dans le contexte de la procédure de comparution immédiate.

§ 3. Ce paragraphe contient des dispositions similaires à celles de l'article 16, § 4, de la loi actuelle. Il est en effet nécessaire d'assurer la protection des droits de la défense de la même manière qu'en matière de mandat d'arrêt.

§ 4. Il s'agit de dispositions similaires à celles contenues dans l'article 16, § 5, de la loi actuelle. Toutefois, il convenait de prévoir en outre que le président du tribunal ou le juge délégué décernant le mandat de comparution énonce, le cas échéant, les circonstances atténuantes ou la cause d'excuse justifiant le renvoi devant le tribunal correctionnel en application de l'article 2 de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes. En vertu du troisième alinéa de l'article 216*sexies*, en projet, du Code d'instruction criminelle, l'ordonnance par laquelle ce magistrat décerne mandat de comparution renverra l'inculpé devant le tribunal correctionnel. Cette ordonnance aura donc une double nature: elle vaudra titre de privation de liberté, et constituera une ordonnance de renvoi.

§ 5. Ce paragraphe contient des dispositions identiques à celles contenues dans l'article 16, § 6, de la loi actuelle.

§ 6. Deze paragraaf bevat bepalingen gelijkaardig aan deze van artikel 16, § 7, van de huidige wet. Zoals voor het bevel tot aanhouding is het inderdaad van essentieel belang over precieze informatie te beschikken over het uur van het begin, het einde en de eventuele onderbrekingen van de ondervragingen. Dit is niet alleen vereist om na te gaan of de termijn van vierentwintig uur, bepaald in artikel 7, derde lid, van de Grondwet, werd gerespecteerd, maar ook om op de hoogte te zijn van de omstandigheden waarin de verklaringen van de verdachte werden afgelegd gedurende de cruciale periode die onmiddellijk volgt op zijn vrijheidsberoving.

Artikel 15ter. — Dit artikel regelt op gelijkaardige wijze als in artikel 17 van de huidige wet, de procedure die van toepassing is op de weigering van de voorzitter van de rechtbank of van de aangewezen rechter om het bevel tot verschijnen te verlenen.

In dit geval beschikt de procureur des Konings over geen enkel rechtsmiddel tegen deze beslissing, maar kan hij handelen volgens de procedure van convocatie bij proces-verbaal, geregeld door het ontworpen artikel 216*quinquies* van het Wetboek van Strafvordering, voor zover hij natuurlijk beschikt over de materiële tijd om dit te doen binnen de termijn van vierentwintig uur te rekenen vanaf de daadwerkelijke vrijheidsberoving, of voor zover de verdachte ermee instemt om vrij voor hem te verschijnen voor de noodwendigheden van deze procedure.

Artikel 15quater. — Dit artikel regelt de betekening van het bevel tot verschijnen op een wijze die volledig overeenstemt met de procedure die van toepassing is voor de betekening van het bevel tot aanhouding bij toepassing van artikel 18 van de wet betreffende de voorlopige hechtenis.

De afgifte aan de beklaagde van de processen-verbaal van zijn verhoren die plaatsvonden sinds zijn vrijheidsberoving, voorgeschreven door de ontworpen § 2, moet bijdragen tot de voorbereiding van zijn verdediging binnen de zeer korte termijn eigen aan de procedure van de onmiddellijke verschijning.

Artikel 15quinquies. — Dit artikel bevat bepalingen met betrekking tot de uitvoering van het bevel tot verschijnen; ze zijn rechtstreeks ingegeven door de bepalingen die van kracht zijn met betrekking tot de uitvoering van het bevel tot aanhouding (art. 19 van de huidige wet).

Enkele bepalingen van dit artikel 19 met betrekking tot specifieke aspecten van het bevel tot aanhouding die de vordering van een gerechtelijk onderzoek onderstellen, worden echter niet overgenomen.

Artikel 15sexies. — § 1. Deze paragraaf bepaalt, op dezelfde wijze als in het eerste lid van artikel 20 van de

§ 6. Ce paragraphe contient des dispositions similaires à celles contenues dans l'article 16, § 7, de la loi actuelle. Tout comme en matière de mandat d'arrêt, il est en effet primordial de disposer d'informations précises quant aux heures de début, fin et interruptions éventuelles des interrogatoires, à la fois pour permettre le contrôle du respect du délai de vingt-quatre heures prévu par l'article 7, troisième alinéa, de la Constitution, et pour connaître les circonstances dans lesquelles ont été recueillies les déclarations de l'inculpé durant la période cruciale qui suit immédiatement sa privation de liberté.

Article 15ter. — Cet article règle de manière similaire à l'article 17 de la loi actuelle la procédure régissant le refus de décerner un mandat de comparution par le président du tribunal ou le juge délégué.

Dans ce cas, le procureur du Roi ne disposera d'aucun recours contre cette décision, mais il pourra agir selon la procédure de convocation par procès-verbal organisée par l'article 216*quinquies*, en projet, du Code d'instruction criminelle, pour autant, bien entendu, qu'il dispose du temps matériel pour le faire dans un délai de vingt-quatre heures à compter de la privation de liberté effective, ou que l'inculpé accepte de comparaître librement devant lui pour les besoins de cette procédure.

Article 15quater. — Cet article règle la procédure de signification du mandat de comparution d'une manière parfaitement similaire à la procédure applicable en matière de signification du mandat d'arrêt en application de l'article 18 de la loi relative à la détention préventive.

La remise au prévenu des procès-verbaux de ses auditions intervenues depuis sa privation de liberté, prescrite par le § 2 en projet, devra contribuer à permettre à celui-ci de préparer sa défense dans les délais forts brefs inhérents à la procédure de comparution immédiate.

Article 15quinquies. — Cet article contient des dispositions relatives à l'exécution du mandat de comparution, directement inspirées de celles en vigueur en matière d'exécution du mandat d'arrêt (art. 19 de la loi actuelle).

Certaines dispositions de cet article 19, concernant des aspects spécifiques au mandat d'arrêt en ce qu'il suppose l'ouverture d'une instruction judiciaire, n'ont cependant pas été reproduites.

Article 15sexies. — § 1er. Ce paragraphe prévoit, de la même manière que le premier alinéa de l'article 20

huidige wet, het recht op het vrije verkeer van de beklaagde met zijn advocaat, onmiddellijk na zijn verhoor door de magistraat die het bevel verleende.

Daarentegen werd niet in de mogelijkheid voorzien om een verbod tot vrij verkeer uit te spreken, aangezien dit verbod, in het geval van het bevel tot aanhouding, slechts kan worden uitgesproken indien de noden van het onderzoek daartoe aanleiding geven, wat niet mogelijk is in geval van het bevel tot verschijnen, omdat er hier geen gerechtelijk onderzoek is.

§ 2. Deze paragraaf bepaalt de geldigheidsduur van het bevel tot verschijnen als titel van vrijheidsberoving.

Het is noodzakelijk te bepalen dat deze titel de hechtenis dekt tot aan de uitspraak van het vonnis ten gronde, en niet alleen tot aan de verschijning binnen de termijn van vijf dagen van het ontworpen artikel 216*sexies*, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering.

In het geval van een verdaging, die, krachtens het voorgestelde artikel 216*septies*, § 1, van het Wetboek van Strafvordering, van rechtswege moet worden toegekend wanneer de verdachte niet aanvaardt onmiddellijk geoordeeld te worden, is het inderdaad niet aangewezen dat de rechter die moet overgaan tot deze verdaging tevens uitspraak zou doen over de handhaving van de hechtenis. Zijn onpartijdigheid dreigt in twijfel te worden getrokken wanneer hij enkele dagen later uitspraak moet doen ten gronde.

Gezien de korte termijnen eigen aan de procedure van onmiddellijke verschijning, is het overigens niet mogelijk de periodieke bevestiging van de voorlopige hechtenis in het systeem in te bouwen. De beste formule bestaat er dus in te bepalen dat het bevel tot verschijnen blijft gelden ook na de eerste verschijning ten gronde, maar daarbij ook aan de beklaagde de mogelijkheid te bieden om zijn invrijheidstelling te vragen volgens de procedure geregeld bij artikel 4 van dit ontwerp.

Het tweede lid verduidelijkt de sanctie bij overschrijding van de termijnen, te weten de invrijheidstelling van de betrokkene. Dit heeft nochtans geen enkele invloed op de adiëring van de rechtbank.

Artikel 4

Met dit artikel wordt in de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis een hoofdstuk IV*bis* ingevoegd, dat een artikel 24*bis* bevat, waardoor de procedure van opheffing van het bevel tot verschijnen wordt geregeld.

Het eerste lid van dit artikel 24*bis* bepaalt dat de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter het bevel tot verschijnen op elk ogenblik ambtshalve

de la loi actuelle, le droit à la libre communication du prévenu avec son avocat immédiatement après son audition par le magistrat qui a décerné le mandat.

Par contre, il n'est pas prévu de possibilité de prononcer une interdiction de communiquer, puisque cette interdiction, dans le cas du mandat d'arrêt, ne peut être prononcée que si les nécessités de l'instruction le commandent, ce qui ne saurait être le cas en matière de mandat de comparution puisqu'il n'y a pas d'instruction dans ce cas.

§ 2. Ce paragraphe précise la durée de validité du titre de privation de liberté que constitue le mandat de comparution.

Il est nécessaire de prévoir que ce titre couvre la détention jusqu'au prononcé du jugement rendu quant au fond, et pas seulement jusqu'à la comparution dans le délai de cinq jours prévu par l'article 216*sexies*, troisième alinéa, en projet, du Code d'instruction criminelle.

En effet, il n'est pas opportun de prévoir qu'en cas de remise qui, en vertu de l'article 216*septies*, § 1er, en projet, du Code d'instruction criminelle, doit être accordée si le prévenu n'accepte pas d'être jugé séance tenante, ce soit le juge qui procède à cette remise qui statue sur le maintien en détention. Son impartialité risquerait en effet d'être mise en doute s'il était amené, quelques jours plus tard, à statuer quant au fond.

Par ailleurs, vu la brièveté des délais inhérents à la procédure de comparution immédiate, il n'est pas possible d'organiser un système de confirmation périodique de la détention préventive. La formule la plus adéquate est donc de prévoir que le mandat de comparution reste valable après une première comparution quant au fond, tout en offrant au prévenu la possibilité de solliciter sa mise en liberté selon une procédure réglée par l'article 4 du présent projet.

Le second alinéa précise la sanction du dépassement des délais, à savoir la mise en liberté de l'intéressé. Toutefois, ceci n'a aucun effet sur la validité de la saisine du tribunal.

Article 4

Cet article tend à l'insertion, dans la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, d'un chapitre IV*bis* comprenant un article 24*bis* organisant la procédure de la mainlevée du mandat de comparution.

Le premier alinéa de cet article 24*bis* en projet dispose que le président du tribunal ou le juge délégué pourra à tout moment donner d'office mainlevée du

kan opheffen. In dit opzicht bevindt hij zich in een situatie die vergelijkbaar is met die van de onderzoeksrechter, die op elk moment een bevel tot aanhouding kan opheffen ten gevolge van nieuwe gegevens die hem ter kennis komen.

Bovendien wordt deze magistraat ermee gelast uitspraak te doen over een verzoek tot invrijheidstelling door de beklaagde neergelegd binnen de vierentwintig uur die volgen op de beslissing tot verdaging of tot verwijzing naar een kamer samengesteld uit drie rechters, bij toepassing van het ontworpen artikel 216septies, § 2, van het Wetboek van Strafvordering.

De Raad van State meent in de formulering van dit artikel een tegenstelling te zien. In feite beoogt hij twee onderscheiden hypothesen: de ambtshalve invrijheidstelling door de aangewezen rechter, die te allen tijde kan tussenbeide komen, en de invrijheidstelling op verzoek ingediend door de beklaagde. Er werd gekozen voor een strikte beperking van de periode gedurende dewelke dit verzoek kan ingediend worden om een beslissing binnen de korte termijn, die aan de verschijning ten gronde voorafgaat, mogelijk te maken. Anderzijds is de ambtshalve bevoegdheid van de aangewezen rechter niet beperkt in de tijd, daar een gebeurtenis die een ambtshalve invrijheidstelling zou kunnen rechtvaardigen op elk ogenblik kan plaatsvinden.

De beschikking over dit verzoek tot invrijheidstelling moet worden verleend binnen een termijn van ten hoogste twee werkdagen. Uitzonderlijk werd gekozen voor een termijn berekend in werkdagen, omdat een uiterst korte termijn moet worden voorzien ten einde te vermijden dat de beslissing pas zou vallen na de tweede verschijning van de beklaagde voor de rechter ten gronde.

De voorzitter of de aangewezen rechter zal uitspraak doen nadat het Openbaar Ministerie, de beklaagde en zijn raadsman werden gehoord.

Aan de beklaagde en zijn raadsman wordt bericht gegeven binnen de vierentwintig uur die de zitting voorafgaan. Gezien de bijzonder korte termijnen waarover men in deze context beschikt, werd voorzien dat dit advies desgevallend mondeling of telefonisch zal kunnen gegeven worden; de griffier zal hiervan proces-verbaal dienen op te maken om elke betwisting te vermijden. Er wordt niets bijzonders bepaald met betrekking tot de inzage van het dossier, aangezien immers de zaak in dit stadium reeds bij de bodemrechter aanhangig is, heeft de verdediging recht op inzage van het dossier zonder dat een bijzondere bepaling dit hoeft te vermelden.

De beschikking die het verzoek tot invrijheidstelling afwijst moet op dezelfde wijze gemotiveerd worden als het bevel tot verschijnen. Het spreekt van zelf dat deze beschikking het bestaan van verzachtende omstandigheden of van een grond van verschoning niet meer hoeft te vermelden. Deze vermelding, die

mandat de comparution. A cet égard, il se trouvera dans une situation comparable à celle du juge d'instruction qui peut à tout moment ordonner la mainlevée d'un mandat arrêt en fonction d'éléments neufs portés à sa connaissance.

En outre, ce magistrat devra statuer sur la requête de mise en liberté que pourra lui adresser le prévenu dans les vingt-quatre heures qui suivent une décision de remise à une audience ultérieure ou de renvoi devant une chambre composée de trois juges, prise en application de l'article 216septies, § 2, en projet, du Code d'instruction criminelle.

Le Conseil d'Etat a cru voir une contradiction dans la formulation de cet alinéa. En fait, il vise bien deux hypothèses distinctes: la mise en liberté d'office par le juge délégué, qui peut intervenir à tout moment, et la mise en liberté sur requête déposée par le prévenu. Il a été opté pour une stricte limitation de la période durant laquelle cette requête peut être déposée pour permettre une décision dans le bref délai qui précède la comparution quant au fond. Par contre, le pouvoir d'office du juge délégué n'est pas limité dans le temps, un événement pouvant justifier une mise en liberté d'office pouvant survenir à tout moment.

La décision sur la requête de mise en liberté devra être prise dans un délai qui ne pourra pas excéder deux jours ouvrables. Il a exceptionnellement été opté pour un délai calculé en jours ouvrables car il fallait prévoir un délai extrêmement court pour éviter que la décision n'intervienne qu'après la deuxième comparution du prévenu devant le juge du fond.

Le président ou le juge délégué statuera après avoir entendu le ministère public, le prévenu et son conseil.

Le prévenu et son conseil seront avisés dans les vingt-quatre heures qui précèdent l'audience. Vu les délais extrêmement courts dont on dispose dans ce contexte, il a été prévu que cet avis pourra, le cas échéant, être donné verbalement ou téléphoniquement, ce dont le greffier devra dresser procès-verbal pour éviter toute contestation. Il n'est prévu aucune modalité particulière de consultation du dossier. En effet, l'affaire étant à ce stade pendante devant la juridiction de fond, la défense pourra consulter le dossier sans qu'une disposition particulière doive le préciser.

La décision de rejet de la requête de mise en liberté devra être motivée de la même manière que le mandat de comparution. Il va de soi, cependant, que l'ordonnance ne devra en aucun cas mentionner l'existence de circonstances atténuantes ou d'une cause d'excuse. En effet, cette mention que doit le cas

krachtens artikel 15bis, § 4, in het bevel tot verschijnen voorkomt, wordt er slechts voorzien omdat het bevel tot verschijnen tevens een beschikking van verwijzing inhoudt zoals wordt uitgelegd bij de toelichting van dit artikel.

De aangewezen rechter kan een beslissing tot invrijheidstelling laten onderwerpen aan bepaalde voorwaarden, overeenkomstig de bepalingen van het hoofdstuk X van de wet betreffende de voorlopige hechtenis. In dat geval zal de formaliteit voorgeschreven in artikel 37 van deze wet moeten worden vervuld, zoals de Raad van State liet opmerken.

Artikel 5

Dit artikel heeft betrekking op het geval waarin, bij toepassing van het ontworpen artikel 216octies, van het Wetboek van Strafvordering, de geadieerde rechtbank oordeelt dat de ingewikkeldheid van de zaak bijkomende onderzoeken vereist en hij daarom het dossier terug wijst naar de procureur des Konings.

In dit geval kan de rechtbank zelf de hechtenis van de verdachte handhaven voor de duur die nodig is voor een eventuele betekening, binnen de vierentwintig uur, van een bevel tot aanhouding uitgevaardigd door een onderzoeksrechter. Het is dus noodzakelijk om het artikel 18, § 1, eerste lid, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis aan te vullen om het begin van de termijn van vierentwintig uur, waarin het bevel tot aanhouding moet worden betekend, vast te leggen.

Aan de twee in de wet betreffende de voorlopige hechtenis reeds vermelde veronderstellingen, te weten vierentwintig uur te rekenen vanaf de daadwerkelijke vrijheidsberoving of, wanneer het bevel tot aanhouding werd verleend ten laste van de verdachte die reeds is aangehouden op basis van een bevel tot medebrenging, te rekenen vanaf de betekening van dit laatste, dient dus nog een derde hypothese te worden toegevoegd: vierentwintig uur te rekenen vanaf de beschikking van ontlasting bedoeld in het ontworpen artikel 216octies van het Wetboek van Strafvordering.

Artikel 6

Dit artikel voorziet in bepaalde technische aanpassingen van artikel 30 van de wet betreffende de voorlopige hechtenis:

1° het is aangewezen melding te maken van het hoger beroep tegen de beschikkingen waardoor de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, handelende bij toepassing van de procedure geregeld door artikel 4 van dit ontwerp, uitspraak doet over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling of ambtshalve de opheffing van het bevel tot verschijnen beveelt.

échéant porter le mandat de comparution en vertu de l'article 15bis, § 4, en projet, n'est prévue que dans la mesure où le mandat de comparution revêt également le caractère d'une ordonnance de renvoi, ainsi qu'il a été exposé dans le commentaire de cet article.

Le juge délégué pourra assortir une décision de mise en liberté de conditions, conformément aux dispositions du chapitre X de la loi relative à la détention préventive. Dans ce cas, la formalité prescrite à l'article 37 de cette loi devra être accomplie, ainsi que l'a fait observer le Conseil d'Etat.

Article 5

Cet article vise le cas où, en application de l'article 216octies, en projet, du Code d'instruction criminelle, le tribunal saisi du fond estimera que la complexité de l'affaire rend nécessaire des investigations supplémentaires et renverra pour cette raison le dossier au procureur du Roi.

Dans ce cas, le tribunal pourra décider le maintien de l'inculpé en détention jusqu'à la notification éventuelle dans les vingt-quatre heures d'un mandat d'arrêt décerné par un juge d'instruction. Il est donc nécessaire de compléter l'article 18, § 1er, premier alinéa, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, en ce qu'il fixe le point de départ du délai de vingt-quatre heures dans lequel doit être signifié le mandat d'arrêt.

Aux deux hypothèses déjà visées, à savoir vingt-quatre heures à compter de la privation de liberté effective ou, lorsque le mandat d'arrêt est décerné à charge d'un inculpé déjà détenu sur le fondement d'un mandat d'amener, à compter de la signification de ce dernier, il convient donc d'en ajouter une troisième: vingt-quatre heures à compter de l'ordonnance de dessaisissement visée par l'article 216octies, en projet, du Code d'instruction criminelle.

Article 6

Cet article prévoit certaines adaptations techniques de l'article 30 de la loi relative à la détention préventive:

1° Il convient de viser l'appel contre les ordonnances par lesquelles le président du tribunal ou le juge délégué, statuant dans le cadre de la procédure organisée par l'article 4 du présent projet, statue sur une requête de mise en liberté provisoire ou ordonne d'office la mainlevée d'un mandat de comparution.

2° het gaat enkel om het in overeenstemming brengen van het huidige artikel 30, § 2, van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, over de vorm van de betekening van de beslissing die het voorwerp is van een hoger beroep, met de bepalingen van het ontwerp over de betekening van de beschikking tot afwijzing van het verzoek tot opheffing van het bevel tot verschijnen.

3° het is noodzakelijk de termijn vast te stellen waarbinnen de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak moet doen over het hoger beroep tegen een beschikking die de opheffing van een bevel tot verschijnen beveelt of afwijst. Er werd gekozen voor dezelfde termijn van acht dagen als met betrekking tot de opheffing van het bevel tot aanhouding.

Gezien de korte termijnen eigen aan de procedure van onmiddellijke verschijning, is het niet uitgesloten dat de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling pas wordt genomen na het vonnis ten gronde. In dit uitzonderlijke geval gaat het om een vorm van «parallelle procedure» zoals zij bestond onder het stelsel van de wet van 20 april 1874 betreffende de voorlopige hechtenis, gewijzigd door de wet van 13 maart 1973.

Zelfs in een dergelijke veronderstelling zal de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling echter niet noodzakelijk zonder voorwerp zijn. Zij kan immers aanleiding geven tot de invrijheidstelling van een veroordeelde die in hechtenis zou blijven bij toepassing van het artikel 33, § 1, tweede lid, van de wet betreffende de voorlopige hechtenis.

Artikel 7

Dit artikel strekt ertoe het artikel 91 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals het werd gewijzigd door de wet van 3 augustus 1992, in overeenstemming te brengen met de bepalingen van dit ontwerp.

In geval van verschijning op convocaties bij proces-verbaal, bij toepassing van het ontworpen artikel 216^{quinquies} van het Wetboek van Strafvordering, is het aangewezen voor de beklaagde de mogelijkheid te geven een verzoek om te verschijnen voor een meervoudige kamer, in te dienen onder dezelfde voorwaarden als na een rechtstreekse dagvaarding. Om die reden wordt voorgesteld om bij de dagvaarding waarvan sprake in het vijfde lid van artikel 91 van het Gerechtelijk Wetboek ook de oproeping door middel van een proces-verbaal te vermelden.

Wanneer daarentegen toepassing wordt gemaakt van de procedure van onmiddellijke verschijning, is het niet aangewezen om, naar analogie met het stelsel dat van toepassing is wanneer de raadkamer de procedure regelt, te bepalen, de verdachte, die wenst te verschijnen voor een kamer samengesteld uit drie rechters, dit reeds moet verzoeken bij zijn verschijning voor de voorzitter van de rechtbank of de aange-

2° Il s'agit d'une simple mise en concordance de l'actuel article 30, § 2, de la loi relative à la détention préventive, en ce qu'il vise la forme de la signification de la décision faisant l'objet de l'appel, avec les dispositions en projet en matière de signification de la décision de refus de mainlevée d'un mandat de comparution.

3° Il est nécessaire de fixer le délai dans lequel la chambre des mises en accusation devra statuer sur l'appel d'une décision relative à la mainlevée d'un mandat de comparution. Il a été opté pour le même délai de huit jours qu'en matière de mainlevée de mandat d'arrêt.

Vu la brièveté des délais régissant la procédure de comparution immédiate, il n'est pas exclu que la décision de la chambre des mises en accusation intervienne après le jugement quant au fond. Il s'agira dans ce cas exceptionnel d'une forme de «procédure parallèle» telle qu'il en existait sous le régime de la loi du 20 avril 1874 relative à la détention préventive, telle que modifiée par la loi du 13 mars 1973.

Même dans une telle hypothèse, la décision rendue par la chambre des mises en accusation ne sera cependant pas nécessairement dépourvue d'effectivité. En effet, elle pourra entraîner la mise en liberté d'un condamné qui resterait détenu en application de l'article 33, § 1er, second alinéa, de la loi relative à la détention préventive.

Article 7

Cet article tend à mettre l'article 91 du Code judiciaire, tel qu'il a été modifié par la loi du 3 août 1992, en concordance avec les dispositions du présent projet.

En cas de comparution sur convocation par procès-verbal, en application de l'article 216^{quinquies}, en projet, du Code d'instruction criminelle, il est indiqué de prévoir la possibilité, pour le prévenu, de demander à comparaître devant une chambre composée de trois juges, dans des conditions similaires à celles prévues en cas de citation directe. C'est pourquoi il est proposé d'ajouter l'hypothèse de la convocation à celle de la citation au cinquième alinéa de l'article 91 du Code judiciaire.

En cas d'application de la procédure de comparution immédiate, il n'est par contre pas opportun de prévoir, par analogie au régime applicable en cas de règlement de la procédure par la chambre du conseil, que l'inculpé qui souhaite comparaître devant une chambre composée de trois juges doive le demander lors de sa comparution devant le président du tribunal ou le juge délégué statuant sur les réquisitions du

wezen rechter die kennis neemt van de vordering van het Openbaar Ministerie ertoe strekkende een bevel tot verschijning te verlenen en de verdachte te verwijzen naar de correctionele rechtbank.

De verdachte heeft in die stand van de procedure nog niet de mogelijkheid gehad om een advocaat te raadplegen, die nuttige raad kan geven over de opportuniteit van een dergelijk verzoek.

Het is dus beter te bepalen dat het verzoek van de beklaagde om te verschijnen voor een meervoudige kamer moet worden uitgedrukt bij zijn eerste verschijning voor de rechtbank. Dit is de bedoeling van de wijziging voorgesteld in het derde lid van artikel 91 van het Gerechtelijk Wetboek. Het is eveneens wenselijk dat de verdachte op de hoogte wordt gebracht van deze mogelijkheid die hem wordt geboden; vandaar de toevoeging voorgesteld in het vierde lid van dit artikel.

Artikel 8

Zoals reeds eerder gezegd, moet artikel 65 van het Strafwetboek worden gewijzigd om te verhelpen aan de nadelen voor de uitoefening van de strafvordering die voortkomen uit de toepassing van de theorie van de opslorping.

Artikel 65 van het Strafwetboek handelde oorspronkelijk alleen over de ideële samenloop van misdrijven, meer bepaald wanneer één feit meerdere misdrijven oplevert.

Het toepassingsgebied van deze bepaling werd progressief uitgebreid tot wat de rechtsleer de « collectieve misdrijven » heeft genoemd; dit zijn feiten van dezelfde strafrechtelijke aard of zelfs van verschillende strafrechtelijke aard die achtereenvolgend werden begaan maar met eenheid van doel en van misdadig opzet (zie meer bepaald Cass. 5 september 1978, *Pas.* 79, I, 6; Cass. 12 december 1978, *Pas.* 79, I, 419; Cass. 20 mei 1980, *Pas.* 80, I, 1151).

Als gevolg van deze uitbreiding van het toepassingsgebied van artikel 65 van het Strafwetboek, kunnen feiten, gepleegd op verschillende ogenblikken, maar waarvan de rechter vaststelt dat zij een collectief misdrijf vormen, slechts aanleiding geven tot één enkele straf.

Door deze rechtspraak werden de regels die van toepassing zijn bij samenloop van misdrijven, vereenvoudigd. Toch bracht dit tegelijkertijd gevolgen met zich, die niet alleen onaanvaardbaar voorkomen uit oogpunt van rechtvaardigheid, maar ook voor de personen die door die misdrijven worden benadeeld. Wanneer een nieuw feit wordt ontdekt nadat een ander feit, wanneer het door eenheid van opzet is verbonden, reeds aanleiding was tot een definitieve beslissing, en het nieuwe feit gepleegd werd voor deze

ministère public tendant à la délivrance d'un mandat de comparution et au renvoi devant le tribunal correctionnel.

A ce stade, l'inculpé n'a en effet pas encore eu la possibilité de consulter un avocat, dont les conseils peuvent être précieux quant à l'opportunité de formuler une telle demande.

Il s'indique donc de prévoir que la demande du prévenu tendant à comparaître devant une chambre composée de trois juges doit être formulée lors de sa première comparution devant le tribunal. Tel est le sens de la modification proposée au troisième alinéa de l'article 91 du Code judiciaire. De même, il est souhaitable qu'il soit averti du fait que cette possibilité lui est offerte, d'où l'ajout proposé au quatrième alinéa de cet article.

Article 8

Comme il a été dit précédemment, l'article 65 du Code pénal doit être modifié afin de remédier aux inconvénients résultant de l'application de la théorie de l'absorption et de ses conséquences sur le plan de l'exercice de l'action publique.

L'article 65 du Code pénal visait initialement uniquement le concours idéal d'infractions, c'est-à-dire l'hypothèse dans laquelle un même fait est constitutif de plusieurs infractions.

Le champ d'application de cette disposition a été progressivement étendu à ce que la doctrine a appelé les « infractions collectives », c'est-à-dire les hypothèses dans lesquelles des faits de même nature pénale voire de nature pénale différente ont été accomplis de manière successive mais dans un même but ou avec la même intention délictueuse (voir notamment Cass., 5 septembre 1978, *Pas.* 79, I, 6; Cass., 12 décembre 1978, *Pas.* 79, I, 419; Cass., 20 mai 1980, *Pas.* 80, I, 1151).

En vertu de cet élargissement du champ d'application de l'article 65 du Code pénal, lorsque le juge constate que des faits commis à des moments différents constituent une infraction collective, ces faits ne peuvent donner lieu qu'à une seule peine.

Cette jurisprudence a eu pour effet de simplifier les règles applicables en cas de concours d'infractions. Elle a cependant entraîné dans le même temps des conséquences qui peuvent se révéler à la fois inacceptables du point de vue de l'exercice de la justice et inéquitable pour les personnes préjudiciées par les infractions. Si, postérieurement à un jugement définitif pour un fait, un fait commis antérieurement à ce jugement et lié au premier fait par une unité d'intention vient à être découvert, cette jurisprudence aura

beslissing, dan heeft deze rechtspraak voor gevolg dat de strafvordering ten aanzien van dit feit onontvankelijk is geworden, vermits het vastgestelde collectieve misdrijf reeds bestraft werd. Het gezag van het rechterlijk gewijsde, verbonden aan de beslissing over het eerste feit, is nu van toepassing op alle vooraf gepleegde feiten, ook al werden deze pas later ontdekt, op voorwaarde dat zij met het reeds gevonniste feit een collectief misdrijf vormen (Cass. 10 mei 1948, *Pas.* I, 312; Cass. 28 juni 1977, *Pas.* I, 1103).

Om de verschillende toepassingsgevallen van het huidige artikel 65 van het Strafwetboek, zoals uitgelegd door de rechtsleer en de rechtspraak, te kunnen onderscheiden, leek het verstandig dit artikel integraal door een nieuwe tekst te vervangen.

Het eerste lid van de ontworpen tekst bevestigt de principes die in deze materie van toepassing zijn, op basis van de hierboven geciteerde rechtspraak. In tegenstelling tot een opmerking die door de Raad van State werd gemaakt, heeft dit wetsontwerp niet tot doel de concepten die door deze rechtspraak zijn omschreven te wijzigen, maar enkel de draagwijdte van hun gevolgen. In verband met de tweede opmerking van de Raad van State, is het aangewezen te verduidelijken dat het concept van de gelijktijdigheid juist doelt op het geval waarin meerdere feiten aan dezelfde rechter worden voorgelegd. Wanneer het om verschillende rechters gaat, wordt niet goed ingezien hoe een volledige gelijktijdigheid zou kunnen optreden; er zal reden zijn voor toepassing van het tweede lid.

Het tweede lid regelt de specifieke veronderstelling waarin de zogenoemde theorie van de « opsorping » toegepast wordt. In deze veronderstelling laat de tekst aan de rechter bij zijn beoordeling de keuze tussen twee mogelijkheden:

— ofwel een nieuwe straf uitspreken, waarbij hij natuurlijk rekening dient te houden met de straf of straffen die reeds werden uitgesproken voor feiten die voortvloeien uit dezelfde misdadige opzet;

— ofwel, indien de straf of straffen die reeds werden uitgesproken voor hem als juiste bestraffing van het geheel van de misdrijven volstaan, geen nieuwe straf uitspreken en zich uitsluitend uitspreken over de schuld, waardoor de rechten van de eventuele benadeelden worden beveiligd.

Hierbij dient opgemerkt dat bij de eerste mogelijkheid het principe « non bis in idem » geenszins wordt geschonden. Het gaat er immers niet om een tweede straf uit te spreken voor eenzelfde feit, zoals de Raad van State blijkt te hebben begrepen. Integendeel, de rechter zal een nieuwe straf kunnen uitspreken voor feiten waarvan het gerecht dat vroeger uitspraak deed niet op de hoogte was. Dat meerdere misdrijven de opeenvolgende en onafgebroken uiting zijn van eenzelfde misdadig opzet verandert niets aan het feit dat het duidelijk gaat om afzonderlijke feiten.

pour conséquence que le fait ayant déjà été jugé, l'exercice de l'action publique sera impossible. L'autorité de la chose jugée attachée au jugement relatif au premier fait s'étend à l'ensemble des faits antérieurs même nouvellement découverts, pourvu qu'ils forment avec le fait déjà jugé une infraction collective (Cass., 10 mai 1948, *Pas.* I, 312; Cass., 28 juin 1977, *Pas.* I, 1103).

Afin de distinguer les différents cas d'application de l'actuel article 65 du Code pénal, tel qu'interprété par la doctrine et la jurisprudence, il a paru judicieux de remplacer intégralement cet article par un nouveau texte.

Le premier alinéa du texte en projet confirme les principes applicables en la matière, sur base de la jurisprudence citée ci-dessus. Contrairement à une observation émise par le Conseil d'Etat, le projet de loi n'a pas pour objet de modifier les concepts définis par cette jurisprudence, mais uniquement la portée de leurs effets. Par rapport à la seconde observation du Conseil d'Etat, il convient de préciser que le concept de simultanéité absolue vise bien le cas où plusieurs faits sont soumis au même juge. S'il s'agit de juges différents, on voit mal comment une simultanéité absolue pourrait exister; il y aura matière à application du second alinéa.

Le second alinéa règle l'hypothèse spécifique dans laquelle la théorie dite « de l'absorption » était appliquée. Dans cette hypothèse, le texte en projet laisse à l'appréciation du juge le choix entre deux possibilités:

— soit prononcer une nouvelle peine, tout en devant bien évidemment tenir compte de la ou des peines déjà prononcées pour des faits relevant de la même intention délictueuse;

— soit, si la ou les peines déjà prononcées lui paraissent suffire à une juste répression de l'ensemble des infractions, ne pas prononcer de nouvelle peine et se prononcer uniquement sur la culpabilité, ce qui permet de préserver les droits des éventuels préjudiciés.

Il est à noter que dans la première de ces éventualités, il n'y a nullement violation du principe « non bis in idem ». En effet, il ne s'agit pas de prononcer une seconde peine pour un même fait, comme le Conseil d'Etat semble l'avoir compris. Au contraire, le juge pourra prononcer une nouvelle peine pour des faits dont la juridiction ayant statué antérieurement n'avait pas connaissance. Que plusieurs infractions constituent la manifestation successive et continue d'une même intention délictueuse ne modifie pas la circonstance qu'il s'agit bien de faits distincts.

Artikel 9

De wijzigingen voorgesteld in het eerste artikel van de wet van 4 oktober 1867 strekken tot de erkenning van de bevoegdheid om het bestaan van verzachtende omstandigheden vast te stellen door de voorzitters van de rechtbanken en de aangewezen rechters in de procedure van onmiddellijke verschijning, evenals door de procureurs des Konings.

Wat de procureurs des Konings betreft, gaat het slechts om een beoordeling, die tot bevestiging wordt voorgelegd aan de bodemrechter, zoals zal worden toegelicht bij artikel 11 van dit wetsontwerp.

Artikel 10

Met dit artikel wordt artikel 2 van de huidige wet op de verzachtende omstandigheden in overeenstemming gebracht met de principes die met artikel 9 van het ontwerp worden ingevoerd.

1° Door de wijziging, voorgesteld in het eerste lid van dit artikel 2, wordt aan de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter die handelt overeenkomstig het ontworpen artikel 216^{sexies} van het Wetboek van Strafvordering, dezelfde bevoegdheid verleend als die waarover de raadkamer beschikt onder de huidige wet.

2° Door de invoeging van een nieuw lid, wordt aan de procureur des Konings de bevoegdheid gegeven de verdachte rechtstreeks te dagvaarden of op te roepen voor de correctionele rechtbank onder vermelding van de verzachtende omstandigheden of van de grond van verschoning, waardoor geen strengere straf mag uitgesproken worden dan een correctionele straf.

3° Deze nieuwe bepalingen vereisen een louter technische aanpassing van het tweede lid van artikel 2 van de huidige wet, dat het derde lid wordt.

Artikel 11

Met dit artikel wordt een tweede lid toegevoegd aan artikel 3 van de wet op de verzachtende omstandigheden om te verduidelijken dat de correctionele rechtbank, wanneer de beklaagde rechtstreeks wordt gedagvaard of opgeroepen door de procureur des Konings, omdat deze oordeelde dat, wegens verzachtende omstandigheden of een grond van verschoning, geen strengere straf diende te worden gevraagd dan een correctionele straf, haar bevoegdheid kan afwijzen.

Het zal ongetwijfeld uitzonderlijk zijn, dat dit zal gebeuren met betrekking tot de verzachtende omstandigheden. Toch lijkt het noodzakelijk deze bepa-

Article 9

Les modifications proposées à l'article premier de la loi du 4 octobre 1867 tendent à reconnaître aux présidents des tribunaux et aux juges délégués agissant dans le cadre de la procédure de comparution immédiate, ainsi qu'aux procureurs du Roi, le pouvoir d'apprécier l'existence des circonstances atténuantes.

En ce qui concerne les procureurs du Roi, il ne s'agit cependant que d'une appréciation soumise à vérification des juridictions de fond, ainsi qu'il sera dit au commentaire de l'article 11 du présent projet de loi.

Article 10

Cet article tend à mettre l'article 2 de la loi actuelle sur les circonstances atténuantes en concordance avec les principes que l'article 9 du projet tend à introduire.

1° Par la modification proposée au premier alinéa de cet article 2, le président du tribunal ou le juge délégué agissant conformément à l'article 216^{sexies}, en projet, du Code d'instruction criminelle, se voit conférer le même pouvoir que celui dont dispose la chambre du conseil sous la loi actuelle.

2° Par l'insertion d'un nouvel alinéa, le procureur du Roi se voit investi du pouvoir de citer ou convoquer directement l'inculpé devant le tribunal correctionnel en énonçant les circonstances atténuantes ou la cause d'excuse en raison desquelles il n'y a pas lieu de requérir une peine plus sévère qu'une peine correctionnelle.

3° Ces nouvelles dispositions nécessitent une adaptation purement technique du deuxième alinéa de l'article 2 de la loi actuelle, qui devient le troisième alinéa.

Article 11

Cet article tend à l'ajout d'un second alinéa à l'article 3 de la loi sur les circonstances atténuantes, afin de préciser que le tribunal correctionnel, devant lequel le prévenu est cité ou convoqué directement par le procureur du Roi parce que celui-ci a estimé qu'il n'y avait pas lieu de requérir une peine plus sévère qu'une peine correctionnelle en raison des circonstances atténuantes ou d'une cause d'excuse, peut décliner sa compétence en ce qui concerne les circonstances atténuantes ou la cause d'excuse.

Il sera, certes, sans doute exceptionnel que le cas se présente en ce qui concerne les circonstances atténuantes. Il paraît cependant nécessaire d'insérer cette

ling in te voegen ter vrijwaring van het principe dat de bevoegdheid om het bestaan van verzachtende omstandigheden vast te stellen, uiteindelijk toekomt aan de rechter.

Wat betreft de grond van verschoning, wordt aan deze principiële reden de noodzaak toegevoegd om de rechten van een eventuele burgerlijke partij te vrijwaren die er belang bij kan hebben het bestaan van een grond van verschoning te betwisten.

Artikel 12

Met dit artikel wordt de procureur des Konings de mogelijkheid geboden om de verdachte rechtstreeks te dagvaarden of op te roepen voor de politierechtbank, door het vermelden van verzachtende omstandigheden, die hem ertoe aanzetten geen strengere straf te moeten eisen dan een politiestraf.

Artikel 13

Met dit artikel wordt in artikel 5 van de wet op de verzachtende omstandigheden een bepaling ingevoerd van dezelfde aard als deze ingevoerd in artikel 3 van dezelfde wet door artikel 11 van dit ontwerp.

De Minister van Justitie,

Melchior WATHELET.

disposition afin de préserver le principe qui veut que ce soit, en définitive, à une juridiction que revienne le pouvoir de constater l'existence de circonstances atténuantes.

En ce qui concerne la cause d'excuse, s'ajoute à cette raison de principe la nécessité de préserver les droits d'une éventuelle partie civile qui pourrait avoir intérêt à contester l'existence d'une cause d'excuse.

Article 12

Cet article tend à permettre au procureur du Roi de citer ou convoquer l'inculpé directement devant le tribunal de police, en énonçant les circonstances atténuantes en raison desquelles il estime n'y avoir pas lieu de requérir une peine plus sévère qu'une peine de police.

Article 13

Cet article tend à l'introduction dans l'article 5 de la loi sur les circonstances atténuantes d'une disposition de même nature que celle introduite dans l'article 3 de cette même loi par l'article 11 du présent projet.

Le ministre de la Justice,

Melchior WATHELET.

ONTWERP VAN WET

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Onze Minister van Justitie is gelast in Onze Naam
bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te
dienen waarvan de tekst volgt:

TITEL I**BEPALINGEN DIE DE OPROEPING BIJ PROCES-
VERBAAL EN DE PROCEDURE VAN ONMID-
DELLIJKE VERSCHIJNING REGELEN****Artikel 1**

Aan het artikel 182 van het Wetboek van Strafvor-
dering, gewijzigd door de wet van 10 juli 1967, wor-
den de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden «de artikelen 130 en 160» worden
vervangen door de woorden «de artikelen 130, 160 en
216sexies».

2° dit artikel wordt aangevuld met de woorden
«, hetzij door de oproeping van de verdachte bij pro-
ces-verbaal, conform het artikel 216quinquies».

Art. 2

In boek II, eerste titel, van het Wetboek van Straf-
vordering wordt een hoofdstuk IV ingevoegd dat de
artikelen 216quater tot 216novies omvat, luidende:

« HOOFDSTUK IV**Oproeping bij proces-verbaal
en onmiddellijke verschijning**

Artikel 216quater. — De procureur des Konings
kan, indien hij oordeelt dat een gerechtelijk
onderzoek niet noodzakelijk is, handelen overeen-
komstig dit hoofdstuk.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Notre ministre de la Justice est chargé de présenter
en Notre Nom aux Chambres législatives le projet de
loi dont la teneur suit:

TITRE Ier**DISPOSITIONS INSTAURANT LA PROCEDURE
DE CONVOCATION PAR PROCES-VERBAL
ET LA PROCEDURE DE COMPARUTION
IMMEDIATE****Article premier**

A l'article 182 du Code d'instruction criminelle,
modifié par la loi du 10 juillet 1967, sont apportées les
modifications suivantes:

1° les mots «les articles 130 et 160» sont remplacés
par les mots «les articles 130, 160 et 216sexies».

2° cet article est complété par les mots « , soit par la
convocation de l'inculpé par procès-verbal, confor-
mément à l'article 216quinquies ».

Art. 2

Il est inséré dans le livre II, titre premier, du même
Code, un chapitre IV comprenant des arti-
cles 216quater à 216novies et rédigé comme suit:

« CHAPITRE IV**De la convocation par procès-verbal
et de la comparution immédiate**

Article 216quater. — Le procureur du Roi peut, s'il
estime qu'une instruction n'est pas nécessaire, procé-
der conformément au présent chapitre.

Afdeling I

Oproeping bij proces-verbaal

Artikel 216quinquies. — De procureur des Konings kan een persoon die aangehouden is met toepassing van de artikelen 1 en 2 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis of die zich bij hem meldt, oproepen om te verschijnen voor de politierechtbank of de correctionele rechtbank binnen een termijn die niet korter mag zijn dan tien dagen, noch langer dan twee maanden.

Hij stelt hem in kennis van de feiten die hem ten laste worden gelegd alsook van de plaats, de dag en het uur van de zitting en deelt hem mede dat hij het recht heeft een advocaat te kiezen.

Deze kennisgeving en mededeling worden in een proces-verbaal vermeld, waarvan hem onmiddellijk een kopie wordt overhandigd.

De kennisgeving geldt als dagvaarding om te verschijnen.

Afdeling II

Onmiddellijke verschijning

Artikel 216sexies. — Wanneer het feit door de wet wordt gestraft met een hoofdgevangenisstraf van maximaal zes maanden of met een zwaardere straf, verwijst de procureur des Konings, indien hij van oordeel is dat de gegevens van de zaak een onmiddellijke verschijning onder hechtenis rechtvaardigen, een persoon die aangehouden is met toepassing van de artikelen 1 en 2 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, onmiddellijk naar de voorzitter van de rechtbank of naar de door hem aangewezen rechter.

De voorzitter van de rechtbank of de rechter die hij aanwijst, zitting houdend in raadkamer, beslist over de schriftelijke vorderingen van het openbaar ministerie tot hechtenis met het oog op een onmiddellijke verschijning. Er wordt te werk gegaan overeenkomstig artikel 15bis van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.

De beschikking waarbij de voorzitter van de rechtbank of de rechter die hij aanwijst een bevel tot verschijnen uitvaardigt, verwijst de beklaagde naar de correctionele rechtbank. De verschijning voor de rechtbank geschiedt binnen vijf dagen na de beschikking, zoniet wordt de beklaagde ambtshalve in vrijheid gesteld. Indien de beklaagde weigert te verschijnen wordt hij binnen dezelfde termijn bij verstek gevonnist.

Ten minste achtenveertig uur vóór de verschijning voor de rechtbank worden de plaats, de dag en het

Section première

De la convocation par procès-verbal

Article 216quinquies. — Le procureur du Roi peut convoquer une personne qui est arrêtée en application des articles 1er et 2 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ou se présente devant lui, à comparaître devant le tribunal de police ou le tribunal correctionnel dans un délai qui ne peut être inférieur à dix jours, ni supérieur à deux mois.

Il lui notifie les faits retenus à sa charge ainsi que les lieu, jour et heure de l'audience et l'informe du fait qu'elle a le droit de choisir un avocat.

Cette notification et cette information sont mentionnées dans un procès-verbal, dont copie lui est remise sur-le-champ.

La notification vaut citation à comparaître.

Section II

De la comparution immédiate

Article 216sexies. — Si le fait est de nature à entraîner un emprisonnement correctionnel principal de six mois ou une peine plus grave, le procureur du Roi, s'il estime que les éléments de la cause justifient une comparution immédiate sous détention, défère sur-le-champ une personne arrêtée en application des articles 1er et 2 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive devant le président du tribunal ou le juge délégué par lui.

Le président du tribunal ou le juge qu'il délègue, siégeant en chambre du conseil, statue sur les réquisitions écrites du ministère public aux fins de détention en vue de comparution immédiate. Il est procédé conformément à l'article 15bis de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive.

L'ordonnance par laquelle le président du tribunal ou le juge qu'il délègue décerne un mandat de comparution, renvoie le prévenu au tribunal correctionnel. La comparution devant le tribunal a lieu dans les cinq jours de l'ordonnance, faute de quoi le prévenu est remis d'office en liberté. Si le prévenu refuse de comparaître, il est jugé par défaut dans le même délai.

Quarante-huit heures au moins avant la comparution devant le tribunal, les lieu, jour et heure de la

tijdstip van verschijnen vermeld in een speciaal op de griffie bijgehouden register en door de griffier per faxpost of bij ter post aangetekende brief ter kennis gebracht van de beklaagde en diens raadsman.

Het dossier wordt ter beschikking gesteld van de beklaagde en van zijn raadsman, vanaf de betekening van het bevel tot verschijnen.

Deze terbeschikkingstelling aan de beklaagde kan geschieden in de vorm van afschriften die door de griffier eensluidend zijn verklaard.

Artikel 216septies. — § 1. De met toepassing van artikel 216sexies geadieerde rechtbank verwittigt de beklaagde ervan dat hij niet op dezelfde dag mag worden gevonnist, tenzij met zijn instemming; deze instemming mag echter slechts worden betuigd in aanwezigheid van zijn advocaat of, indien deze niet aanwezig is, van een door de staphouder ambtshalve aangestelde advocaat.

Indien de beklaagde ermee instemt tijdens de zitting te worden gevonnist, wordt dit vermeld in het proces-verbaal van de zitting.

§ 2. Indien de beklaagde er niet mee instemt tijdens de zitting te worden gevonnist, verwijst de rechtbank de zaak naar een volgende zitting die moet plaatshebben binnen een termijn die niet korter mag zijn dan een week, behoudens uitdrukkelijke afstanden van de verdachte, noch langer dan twee weken.

Wanneer de beklaagde gebruik maakt van de mogelijkheid waarover hij beschikt op grond van artikel 91, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek, verwijst de rechtbank de zaak naar een kamer met drie rechters, op een datum vastgelegd binnen een termijn die niet meer dan een week mag bedragen. Wanneer de beklaagde erom vraagt, verwijst deze kamer de zaak naar een volgende zitting binnen een termijn die niet meer dan een week mag bedragen.

§ 3. De rechtbank moet uitspraak doen binnen de termijnen bepaald in dit artikel.

Artikel 216octies. — De rechtbank kan, wanneer zij van oordeel is dat de complexiteit van de zaak aanvullende onderzoeken vereist, het dossier bij gemotiveerde beslissing naar de procureur des Konings terugzenden.

In dit geval beslist de rechtbank in dezelfde beschikking over de handhaving van de hechtenis van de beklaagde tot aan de eventuele betekening van een bevel tot aanhouding binnen vierentwintig uur. De handhavingsbeslissing wordt gemotiveerd met inachtneming van hetgeen bepaald is in artikel 16, § 5, eerste en tweede lid, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.

Tegen de beschikking bedoeld in dit artikel kan geen enkel rechtsmiddel worden aangewend.

comparution sont indiqués dans un registre spécial tenu au greffe et notifiés par le greffier au prévenu et à son conseil, par télécopieur ou par lettre recommandée à la poste.

Le dossier est mis à la disposition du prévenu et de son conseil dès signification du mandat de comparution.

Cette mise à la disposition du prévenu peut se faire sous forme de copies certifiées conformes par le greffier.

Article 216septies. — § 1er. Le tribunal saisi en application de l'article 216sexies avertit le prévenu qu'il ne peut être jugé le jour même qu'avec son accord; toutefois, cet accord ne peut être recueilli qu'en présence de son avocat ou, si celui-ci n'est pas présent, d'un avocat commis d'office par le bâtonnier.

Si le prévenu consent à être jugé séance tenante, mention en est faite au procès-verbal de l'audience.

§ 2. Si le prévenu ne consent pas à être jugé séance tenante, le tribunal renvoie à une prochaine audience qui doit avoir lieu dans un délai qui ne peut être inférieur à une semaine, sauf renonciation expresse du prévenu, ni supérieur à deux semaines.

Si le prévenu fait usage de la faculté dont il dispose en vertu de l'article 91, alinéa 3, du Code judiciaire, le tribunal renvoie la cause à une chambre à trois juges, à une date fixée dans un délai qui ne peut excéder une semaine. Si le prévenu le demande, cette chambre renvoie la cause à une prochaine audience dans un délai qui ne peut excéder une semaine.

§ 3. Le tribunal est tenu de prononcer son jugement dans les délais fixés par le présent article.

Article 216octies. — Le tribunal peut, s'il estime que la complexité de l'affaire nécessite des investigations supplémentaires, renvoyer le dossier au procureur du Roi, par décision motivée.

Dans ce cas, le tribunal statue par la même ordonnance sur le maintien du prévenu en détention jusqu'à la signification éventuelle d'un mandat d'arrêt dans les vingt-quatre heures. La décision de maintien est motivée en observant ce qui est prescrit à l'article 16, § 5, alinéas 1er et 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive.

L'ordonnance visée par le présent article n'est susceptible d'aucun recours.

Afdeling III

Gevolgen op de burgerlijke rechtsvordering

Artikel 216novies.— De rechtbank die met toepassing van de artikelen 216*quinquies* of 216*sexies* wordt geadieerd, houdt ambtshalve de beslissing over de burgerlijke belangen aan, zelfs bij ontstentenis van burgerlijke partijstelling, wanneer zij vaststelt dat er schade is maar dat de zaak wat die belangen betreft niet in staat van wijzen is.

Onverminderd het recht om de burgerlijke rechter te adiëren, kan eenieder die door het strafbare feit schade heeft geleden, nadien door middel van een ter griffie ingediend verzoekschrift kosteloos verkrijgen dat het strafgerecht uitspraak doet over de burgerlijke belangen.

Dit verzoekschrift geldt als burgerlijke-partijstelling.

Het verzoekschrift wordt door de griffier ter kennis van de partijen gebracht onder vermelding van plaats, dag en uur van de zitting waarop de zaak wordt behandeld.

Art. 3

In de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis wordt een hoofdstuk *Ilbis* ingevoegd dat artikelen 15*bis* tot 15*sexies* bevat, luidende:

«HOOFDSTUK *Ilbis*

Bevel tot verschijnen

Artikel 15bis.— § 1. Wanneer de feitelijke toedracht hechtenis met het oog op onmiddellijke verschijning wettigt en wanneer het feit voor de verdachte een correctionele hoofdgevangenisstraf van zes maanden of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben, kan de voorzitter van de rechtbank of de door hem aangewezen rechter, te kiezen uit de leden van de rechtbank, met uitzondering van de onderzoeksrechters en de jeugdrechters, een bevel tot verschijnen uitvaardigen. Het bevel mag slechts verleend worden wanneer er ernstige redenen bestaan om te vrezen dat de in vrijheid gestelde verdachte nieuwe misdaden of wanbedrijven zou plegen, zich aan het optreden van het gerecht zou onttrekken, bewijzen zou pogen te laten verdwijnen of zich zou verstaan met derden.

§ 2. De voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter ondervraagt vooraf de verdachte over de hem ten laste gelegde feiten en hoort zijn opmerkingen.

Section III

Des effets sur l'action civile

Article 216novies. — Le tribunal saisi en application des articles 216*quinquies* ou 216*sexies*, réserve d'office à statuer sur les intérêts civils, même en l'absence de constitution de partie civile, s'il constate qu'il existe un préjudice mais que la cause n'est pas en état d'être jugée quant à ces intérêts.

Sans préjudice de son droit de saisir la juridiction civile, toute personne lésée par l'infraction peut ensuite obtenir sans frais que la juridiction pénale statue sur les intérêts civils, sur requête déposée au greffe du tribunal.

Cette requête vaut constitution de partie civile.

Elle est notifiée aux parties par le greffe, avec mention des lieu, jour et heure de l'audience à laquelle l'examen de l'affaire est fixée.

Art. 3

Il est inséré dans la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive un chapitre *Ilbis* comprenant des articles 15*bis* à 15*sexies* et rédigé comme suit:

«CHAPITRE *Ilbis*

Du mandat de comparution

Article 15bis. — § 1er. Si les éléments de la cause justifient une mesure de détention en vue d'une comparution immédiate, et si le fait est de nature à entraîner pour l'inculpé un emprisonnement correctionnel principal de six mois ou une peine plus grave, le président du tribunal ou le juge délégué par lui parmi les membres du tribunal, à l'exception des juges d'instruction et des juges de la jeunesse, peut décerner un mandat de comparution. Le mandat ne peut être décerné que s'il existe de sérieuses raisons de craindre que le prévenu, s'il était laissé en liberté, commette de nouveaux crimes ou délits, se soustraie à l'action de la justice, tente de faire disparaître des preuves ou entre en collusion avec des tiers.

§ 2. Le président du tribunal ou le juge délégué interroge préalablement l'inculpé sur les faits mis à sa charge et entend ses observations.

Hij moet de verdachte meedelen, dat tegen hem een bevel tot verschijnen kan worden uitgevaardigd en hem in zijn opmerkingen hierover horen.

Al deze gegevens worden vermeld in het proces-verbaal van verhoor.

§ 3. De voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter deelt de verdachte mede dat hij het recht heeft een advocaat te kiezen. Indien de verdachte geen advocaat heeft gekozen of kiest, verwittigt de magistraat de stafhouder van de Orde of diens gemachtigde. Van die formaliteit wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van verhoor.

§ 4. Het bevel tot verschijnen bevat de opgave van het feit waarvoor het bevel wordt uitgevaardigd. Het vermeldt de wetsbepaling die het feit strafbaar stelt, de ernstige aanwijzingen van schuld en, in voorkomend geval, de verzachtende omstandigheden of de grond van verschoning die de verwijzing naar de correctionele rechtbank wettigen met toepassing van artikel 2 van de wet van 4 oktober 1967 op de verzachtende omstandigheden.

De rechter vermeldt daarin de feitelijke omstandigheden van de zaak en die welke eigen zijn aan de persoonlijkheid van de verdachte, die de voorlopige hechtenis wettigen gezien de criteria bepaald in § 1.

Het bevel tot verschijnen vermeldt eveneens dat de verdachte vooraf is gehoord.

§ 5. Het bevel wordt ondertekend door de rechter die het heeft uitgevaardigd, en wordt met zijn zegel bekleed.

De verdachte wordt erin bij name genoemd of zo duidelijk mogelijk aangewezen.

§ 6. Het proces-verbaal van het verhoor van de verdachte door de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, evenals alle processen-verbaal van de verhoren die van de verdachte werden afgenomen tussen het tijdstip van zijn vrijheidsbeneming en het tijdstip waarop hij naar die rechter wordt verwezen, moeten het uur vermelden van het begin van de ondervraging, van het begin en het einde van de eventuele onderbrekingen en van het einde van de ondervraging.

Artikel 15ter. — Wanneer de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter weigert een door de procureur des Konings gevorderd bevel tot verschijnen uit te vaardigen, geeft hij een met redenen omklede beschikking die hij hem onmiddellijk mededeelt.

Tegen deze beschikking kan geen enkel rechtsmiddel worden aangewend.

Il doit également informer l'inculpé de la possibilité qu'un mandat de comparution soit décerné à son encontre, et l'entendre en ses observations à ce sujet.

Tous ces éléments sont relatés au procès-verbal d'audition.

§ 3. Le président du tribunal ou le juge délégué informe l'inculpé qu'il a le droit de choisir un avocat. Si l'inculpé n'a choisi ou ne choisit aucun avocat, le magistrat en informe le bâtonnier de l'Ordre ou son délégué. Il est fait mention de cette formalité au procès-verbal d'audition.

§ 4. Le mandat de comparution contient l'énonciation du fait pour lequel il est décerné, mentionne la disposition légale qui prévoit que ce fait est un crime ou un délit, constate l'existence d'indices sérieux de culpabilité et énonce, le cas échéant, les circonstances atténuantes ou la cause d'excuse justifiant le renvoi au tribunal correctionnel en application de l'article 2 de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes.

Le juge y mentionne les circonstances de fait de la cause et celles liées à la personnalité de l'inculpé qui justifient la détention préventive eu égard aux critères prévus par le § 1er.

Le mandat de comparution indique également que l'inculpé a été préalablement entendu.

§ 5. Le mandat est signé par le magistrat qui l'a décerné et revêtu de son sceau.

L'inculpé y est nommé ou désigné le plus clairement possible.

§ 6. Le procès-verbal de l'audition de l'inculpé par le président du tribunal ou le juge délégué, ainsi que tous les procès-verbaux d'auditions de l'inculpé intervenues entre le moment de sa privation de liberté et le moment où il est déféré à ce magistrat, doivent mentionner les heures du début de l'interrogatoire, du début et de la fin des interruptions éventuelles et de la fin de l'interrogatoire.

Article 15ter. — Si le président du tribunal ou le juge délégué refuse de décerner un mandat de comparution requis par le procureur du Roi, il rend une ordonnance motivée qu'il lui communique immédiatement.

Cette ordonnance n'est susceptible d'aucun recours.

Artikel 15quater. — § 1. Het bevel tot verschijnen wordt aan de beklaagde betekend binnen vierentwintig uur te rekenen vanaf de effectieve vrijheidsbepaling.

De betekening geschiedt door de griffier, door de directeur van een strafinrichting of door een politieambtenaar.

Ze bestaat in de mondelinge mededeling van de beslissing, in de taal van de rechtspleging, met afgifte van een volledig afschrift van de akte. Het bevel tot verschijnen wordt aan de beklaagde getoond en een afschrift wordt hem overhandigd.

Bij ontstentenis van regelmatige betekening binnen de wettelijke termijn, wordt de beklaagde in vrijheid gesteld.

§ 2. Bij de betekening van het bevel tot verschijnen, worden aan de beklaagde een afschrift overhandigd van het proces-verbaal van zijn verhoor door de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, alsmede een afschrift van de andere in artikel 15bis, § 6, bedoelde stukken.

Artikel 15quinquies. — § 1. Het bevel tot verschijnen wordt onmiddellijk ten uitvoer gelegd. Het is niet vatbaar voor hoger beroep, noch voor cassatieberoep. Het is uitvoerbaar over het gehele grondgebied van het rijk.

§ 2. De houder van een bevel tot verschijnen vordert desnoods het optreden van de openbare macht van de dichtstbijzijnde plaats, die verplicht is aan deze vordering gevolg te geven.

§ 3. De beklaagde, gevat krachtens een bevel tot verschijnen, wordt naar het in het bevel aangewezen huis van arrest gebracht.

§ 4. De politie-ambtenaar belast met de uitvoering van het bevel tot verschijnen draagt de beklaagde over aan de bewaarder van het huis van arrest, die hem daarvan ontlasting geeft.

Vervolgens brengt hij de stukken betreffende de aanhouding naar de griffie van de correctionele rechtbank en krijgt daarvan een ontvangstbewijs.

§ 5. Het verzuim van de vormen die voorgeschreven zijn voor het bevel tot verschijnen, wordt altijd gestraft met geldboete van vijftig frank ten laste van de griffier en kan aanleiding geven tot een vermaning van de procureur des Konings, en zelfs tot verhaal op de rechter die het bevel heeft uitgevaardigd.

Artikel 15sexies. — § 1. Onmiddellijk na zijn verhoor door de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, kan de beklaagde vrij verkeer hebben met zijn advocaat.

Article 15quater. — § 1er. Le mandat de comparution est signifié au prévenu dans les vingt-quatre heures à compter de la privation de liberté effective.

La signification est faite par le greffier, par le directeur d'un établissement pénitentiaire ou par un fonctionnaire de police.

Elle consiste en une communication verbale de la décision, dans la langue de la procédure, accompagnée de la remise d'une copie intégrale de l'acte. Le mandat de comparution est exhibé au prévenu et il lui en est délivré copie.

A défaut de signification régulière dans le délai légal, le prévenu est mis en liberté.

§ 2. Au moment de la signification du mandat de comparution, une copie du procès-verbal de son audition par le président du tribunal ou le juge délégué et une copie des autres pièces visées à l'article 15bis, § 6, sont remises au prévenu.

Article 15quinquies. — § 1er. Le mandat de comparution est immédiatement exécuté. Il n'est susceptible ni d'appel, ni de pourvoi en cassation. Il est exécutoire dans tout le territoire du royaume.

§ 2. Le porteur du mandat de comparution requiert, au besoin, la force publique du lieu le plus proche, qui est tenue de donner suite à la réquisition contenue dans le mandat.

§ 3. Le prévenu saisi en vertu d'un mandat de comparution est conduit dans la maison d'arrêt indiquée par le mandat.

§ 4. Le fonctionnaire de police chargé de l'exécution du mandat de comparution remet le prévenu au gardien de la maison d'arrêt, qui lui en donne décharge.

Il porte ensuite au greffe du tribunal correctionnel les pièces relatives à l'arrestation et en reçoit un accusé de réception.

§ 5. L'inobservation des formalités prescrites pour le mandat de comparution est toujours punie d'une amende de cinquante francs contre le greffier et peut donner lieu à des injonctions au procureur du Roi, et même à prise à partie du magistrat qui l'a décerné.

Article 15sexies. — § 1er. Immédiatement après son audition par le président du tribunal ou le juge délégué, le prévenu peut communiquer librement avec son avocat.

§ 2. Het bevel tot verschijnen is geldig tot de uitspraak van het vonnis, voor zover deze plaatsheeft binnen de termijnen bepaald in de artikelen 216*sexies* en 216*septies* van het Wetboek van Strafvordering.

Ingeval van overschrijding van deze termijnen, wordt de betrokkene onmiddellijk weer in vrijheid gesteld.»

Art. 4

In dezelfde wet wordt een hoofdstuk IV*bis* ingevoegd dat een artikel 24*bis* bevat, luidende:

«HOOFDSTUK IV*bis*

Opheffing van het bevel tot verschijnen

Artikel 24bis. — De voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter kan ambtshalve op elk ogenblik of op verzoek gericht aan de voorzitter van de rechtbank binnen de vierentwintig uur die volgen op de toepassing van artikel 216*septies*, § 2, van het Wetboek van Strafvordering de opheffing van het bevel tot verschijnen bevelen.

Over het verzoekschrift wordt beslist binnen de twee werkdagen, nadat het openbaar ministerie, de beklaagde en zijn raadsman gehoord zijn, waarbij aan deze laatste binnen de vierentwintig uur die de terechtzitting voorafgaan met faxpost of mondeling of in voorkomend geval telefonisch, bericht wordt gegeven. In dit geval maakt de griffier proces-verbaal op van de inhoud van zijn telefonische oproep.

De invrijheidstelling kan aan voorwaarden worden onderworpen, overeenkomstig artikel 35.

Indien binnen de twee werkdagen over het verzoekschrift geen uitspraak is gedaan, wordt de beklaagde in vrijheid gesteld.

De beslissing tot verwerping wordt gemotiveerd met inachtneming van hetgeen voorgeschreven is in artikel 15*bis*, § 4, eerste en tweede lid.

De beschikking die de opheffing van het bevel tot verschijnen weigert wordt aan beklaagde betekend met inachtneming van de voorschriften bepaald in artikel 15*quater*, § 1.»

Art. 5

In artikel 18, § 1, eerste lid, van dezelfde wet, worden de woorden «of de beschikking tot onttrekking van de zaak aan de rechter bedoeld in artikel 216*octies* van het Wetboek van Strafvordering» ingevoegd tussen het woord «vrijheidsbeneming» en het woord «of».

§ 2. Le mandat de comparution est valable jusqu'au prononcé du jugement, pour autant que celui-ci intervienne dans les délais prévus aux articles 216*sexies* et 216*septies* du Code d'instruction criminelle.

En cas de dépassement de ces délais, l'intéressé est immédiatement remis en liberté.»

Art. 4

Il est inséré dans la même loi un chapitre IV*bis* comprenant un article 24*bis* et rédigé comme suit:

«CHAPITRE IV*bis*

De la mainlevée du mandat de comparution

Article 24bis. — Le président du tribunal ou le juge délégué peut donner mainlevée du mandat de comparution, d'office à tout moment ou sur requête adressée au président du tribunal dans les vingt-quatre heures qui suivent l'application de l'article 216*septies*, § 2, du Code d'instruction criminelle.

Il est statué sur la requête dans les deux jours ouvrables, le ministère public, le prévenu et son conseil entendus, celui-ci étant avisé dans les vingt-quatre heures qui précèdent l'audience par télécopie ou verbalement, éventuellement par communication téléphonique. Dans ce cas, le greffier dresse procès-verbal du contenu de son appel téléphonique.

La mise en liberté peut être subordonnée au respect de conditions, conformément aux dispositions de l'article 35.

S'il n'est pas statué sur la requête dans le délai de deux jours ouvrables, le prévenu est remis en liberté.

La décision de rejet est motivée comme il est dit à l'article 15*bis*, § 4, alinéas 1er et 2.

L'ordonnance refusant la mainlevée du mandat de comparution est signifiée au prévenu dans les formes prévues à l'article 15*quater*, § 1er.»

Art. 5

Dans l'article 18, § 1er, alinéa 1er, de la même loi, les mots «ou de l'ordonnance de dessaisissement visée par l'article 216*octies* du Code d'instruction criminelle» sont insérés entre le mot «effective» et le mot «ou».

Art. 6

In artikel 30, § 1, van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden tussen het woord «instellen» en de woorden «tegen de beschikkingen van de raadkamer» de woorden «tegen de beschikkingen van de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, uitgesproken in de gevallen bedoeld in artikel 24bis, en» ingevoegd.

2° in paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden «in artikel 18» vervangen door de woorden «in de artikelen 15quater of 18».

3° in paragraaf 3, derde lid, worden de woorden «in artikel 25, § 2» vervangen door de woorden «in de artikelen 24bis en 25, § 2».

Art. 7

In artikel 91 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd door artikel 1 van de wet van 3 augustus 1992, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het derde lid worden de woorden «of bij zijn verschijning voor de rechtbank met toepassing van artikel 216sexies, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering» toegevoegd.

2° in het vierde lid worden de woorden «of in de verwittiging gegeven met toepassing van artikel 216sexies, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering» toegevoegd.

3° in het vijfde lid worden tussen het woord «gedagvaard» en het woord «zonder» de woorden «of opgeroepen» ingevoegd en worden de woorden «of de oproeping» toegevoegd.

TITEL II

BEPALING TOT WIJZIGING
VAN HET STRAFWETBOEK

Art. 8

Artikel 65 van het Strafwetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 65. — Wanneer eenzelfde feit verscheidene misdrijven oplevert, of wanneer verschillende misdrijven die de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadige opzet gelijktijdig worden voorgelegd aan eenzelfde feitenrechter, wordt alleen de zwaarste straf uitgesproken.

Wanneer de feitenrechter vaststelt dat misdrijven die reeds het voorwerp waren van een in kracht van gewijsde gegane beslissing over de straffvordering en

Art. 6

A l'article 30, § 1er, de la même loi, sont apportées les modifications suivantes:

1° dans le § 1er, les mots «des ordonnances du président du tribunal ou du juge délégué rendues dans les cas prévus par l'article 24bis et» sont insérés entre le mot «accusation,» et les mots «des ordonnances de la chambre du conseil».

2° dans le § 2, alinéa 1er, les mots «à l'article 18» sont remplacés par les mots «aux articles 15quater ou 18».

3° dans le § 3, alinéa 3, les mots «à l'article 25, § 2» sont remplacés par les mots «aux articles 24bis et 25, § 2».

Art. 7

A l'article 91 du Code judiciaire, modifié par la loi du 3 août 1992, sont apportées les modifications suivantes:

1° à l'alinéa 3, sont ajoutés les mots «ou de sa comparution devant le tribunal en application de l'article 216sexies, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle».

2° à l'alinéa 4, sont ajoutés les mots «ou dans l'avertissement donné en application de l'article 216sexies, alinéa 4, du Code d'instruction criminelle».

3° dans l'alinéa 5, les mots «ou convoqué» sont insérés entre le mot «cité» et le mot «devant», et les mots «ou la convocation» sont ajoutés après le mot «citation».

TITRE II

DISPOSITION MODIFIANT
LE CODE PENAL

Art. 8

L'article 65 du Code pénal est remplacé par la disposition suivante:

« Article 65. — Lorsqu'un même fait constitue plusieurs infractions ou lorsque différentes infractions soumises simultanément au même juge du fond constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, la peine la plus forte sera seule prononcée.

Lorsque le juge du fond constate que des infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision définitive rendue sur l'action publique, et d'autres

andere strafbare feiten, waarvoor hij geadieerd is en die, in de veronderstelling dat zij zouden bewezen zijn, aan die beslissing voorafgaan en met de eerste de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadige opzet, houdt hij rekening bij de straftoemeting met de reeds uitgesproken straffen. Indien deze hem voor een juiste beteugeling van al de misdrijven voldoende lijken, spreekt hij zich uit over de schuldvraag en verwijst hij in zijn beslissing naar de reeds uitgesproken straffen.»

TITEL III

BEPALINGEN TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 4 OKTOBER 1867 OP DE VERZACHTENDE OMSTANDIGHEDEN

Art. 9

In artikel 1 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden, gewijzigd bij de wet van 23 augustus 1919, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het eerste lid wordt aangevuld met de woorden «bij de voorzitters van de rechtbanken en bij de rechters die zij aanwijzen, handelend overeenkomstig artikel 216sexies, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering, en bij de procureurs des Konings».

2° in het tweede lid wordt het woord «hunne» vervangen door het woord «de».

Art. 10

In artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 1 februari 1977 en 6 februari 1985, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden «kan de raadkamer» vervangen door de woorden «kunnen de raadkamer en de voorzitter van de rechtbank of de door hem aangewezen rechter, handelend overeenkomstig artikel 216sexies, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering».

2° tussen het eerste en het tweede lid wordt het volgende lid ingevoegd:

«Indien geen gerechtelijk onderzoek is gevorderd, kan de procureur des Konings, wanneer hij van oordeel is dat er wegens verzachtende omstandigheden of om reden van verschoning geen grond is om een hogere straf te vorderen dan een correctionele straf, de beklaagde evenwel rechtstreeks voor de correctionele rechtbank dagvaarden of oproepen onder vermelding van de verzachtende omstandigheden of van de reden van verschoning.»

3° in het tweede lid, dat het derde lid wordt, worden de woorden «Verwijzing mag echter wegens

faits, érigés en infraction dont il est saisi et qui, à les supposer établis, sont antérieurs à ladite décision et constituent avec les premières la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, il tient compte, pour la fixation de la peine, de la ou des peines déjà prononcées. Si celles-ci lui paraissent suffire à une juste répression de l'ensemble des infractions, il se prononce sur la culpabilité et renvoie dans sa décision aux peines déjà prononcées.»

TITRE III

DISPOSITIONS MODIFIANT LA LOI DU 4 OCTOBRE 1867 SUR LES CIRCONSTANCES ATTENUANTES

Art. 9

A l'article 1er de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes, modifié par la loi du 23 août 1919, sont apportées les modifications suivantes:

1° l'alinéa 1er est complété par les mots «aux présidents des tribunaux et aux juges qu'ils délèguent agissant conformément à l'article 216sexies, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle et aux procureurs du Roi».

2° dans l'alinéa 2, le mot «leurs» est remplacé par le mot «les».

Art. 10

A l'article 2 de la même loi, modifié par les lois des 1er février 1977 et 6 février 1985, sont apportées les modifications suivantes:

1° dans l'alinéa 1er, les mots «la chambre du conseil peut» sont remplacés par les mots «la chambre du conseil et le président du tribunal ou le juge délégué par lui agissant conformément à l'article 216sexies, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, peuvent».

2° l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 1er et 2:

«De la même manière, dans les cas où une instruction n'a pas été requise, le procureur du Roi peut, s'il estime qu'il n'y a pas lieu de requérir une peine plus sévère qu'une peine correctionnelle en raison de circonstances atténuantes ou d'une cause d'excuse, citer ou convoquer directement le prévenu devant le tribunal correctionnel en énonçant ces circonstances atténuantes ou la cause d'excuse.»

3° dans l'alinéa 2, qui devient l'alinéa 3, les mots «Le renvoi ne peut toutefois être ordonné en raison de

verzachtende omstandigheden alleen worden bevoelen» vervangen door de woorden « Verwijzing, rechtstreekse dagvaarding of oproeping wegens verzachtende omstandigheden is alleen mogelijk ».

Art. 11

Artikel 3 van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 1 februari 1977, wordt aangevuld met het volgende lid:

« Zij kan zich nochtans onbevoegd verklaren ten aanzien van de verzachtende omstandigheden of de grond van verschoning wanneer zij geadieerd wordt met toepassing van artikel 2, tweede lid. »

Art. 12

Artikel 4 van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 1 februari 1977, wordt aangevuld met het volgende lid:

« Evenzo kan de procureur des Konings, indien geen gerechtelijk onderzoek is gevorderd, de beklaagde rechtstreeks voor de bevoegde politierechtbank dagvaarden of oproepen onder vermelding van die verzachtende omstandigheden wanneer hij van oordeel is dat er wegens verzachtende omstandigheden geen grond is om een hogere straf te verdienen dan een politiestraf. »

Art. 13

Artikel 5 van dezelfde wet wordt aangevuld met het volgende lid:

« Zij kan zich nochtans onbevoegd verklaren ten aanzien van de verzachtende omstandigheden indien zij geadieerd wordt met toepassing van artikel 4, tweede lid. »

Gegeven te Brussel, 5 juli 1993.

BOUDEWIJN.

Van Koningswege:

De Minister van Justitie,

MELCHIOR WATHELET.

circonstances atténuantes» sont remplacés par les mots « Le renvoi, la citation directe ou la convocation en raison de circonstances atténuantes n'est possible ».

Art. 11

L'article 3 de la même loi, modifié par la loi du 1er février 1977, est complété par l'alinéa suivant:

« Il peut cependant décliner sa compétence en ce qui concerne les circonstances atténuantes ou la cause d'excuse s'il est saisi en application de l'article 2, alinéa 2. »

Art. 12

L'article 4 de la même loi, modifié par la loi du 1er février 1977, est complété par l'alinéa suivant:

« De la même manière, dans les cas où une instruction n'a pas été requise, le procureur du Roi peut, s'il estime qu'il n'y a pas lieu de requérir une peine plus sévère qu'une peine de police en raison de circonstances atténuantes, citer ou convoquer directement le prévenu devant le tribunal de police compétent en énonçant ces circonstances atténuantes. »

Art. 13

L'article 5 de la même loi est complété par l'alinéa suivant:

« Il pourra cependant décliner sa compétence en ce qui concerne les circonstances atténuantes s'il est saisi en application de l'article 4, alinéa 2. »

Donné à Bruxelles, le 5 juillet 1993.

BAUDOUIN.

Par le Roi:

Le ministre de la Justice,

MELCHIOR WATHELET.

VOORONTWERP VAN WET VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE

TITEL I

Bepalingen die de oproeping bij proces-verbaal en de procedure van onmiddellijke verschijning regelen

Artikel 1

In het Wetboek van Strafvordering wordt na artikel 216ter, een hoofdstuk IV ingevoegd dat de artikelen 216quater tot 216nonies bevat, luidend als volgt:

« HOOFDSTUK IV

De oproeping bij proces-verbaal en de onmiddellijke verschijning

Artikel 216quater. — De procureur des Konings kan, indien hij oordeelt dat een gerechtelijk onderzoek niet noodzakelijk is, handelen zoals wordt bepaald in dit hoofdstuk.

Afdeling 1

De oproeping bij proces-verbaal

Artikel 216quinquies. — De procureur des Konings kan een persoon die aangehouden is bij toepassing van de artikelen 1 en 2 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis of die zich bij hem aanbiedt oproepen om te verschijnen voor de politierechtbank of de correctionele rechtbank binnen een termijn die niet korter mag zijn dan tien dagen, noch langer dan twee maanden.

Hij stelt hem in kennis van de feiten die hem ten laste worden gelegd alsook van de plaats, de dag en het uur van de zitting en deelt hem mede dat hij het recht heeft een advocaat te kiezen.

Deze kennisgeving en mededeling worden in een proces-verbaal vermeld, waarvan hem onmiddellijk copie wordt overhandigd.

De kennisgeving geldt als dagvaarding om te verschijnen.

Afdeling 2

De onmiddellijke verschijning

Artikel 216sexies. — Indien de maximumstraf door de wet bepaald minstens zes maanden correctionele gevangenisstraf bedraagt, kan de procureur des Konings, indien hij van oordeel is dat de gegevens van de zaak een onmiddellijke verschijning onder hechtenis rechtvaardigen, een persoon die aangehouden is bij toepassing van de artikelen 1 en 2 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, onmiddellijk naar de voorzitter van de rechtbank of naar de rechter die door hem is afgevaardigd verwijzen.

De voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter die in de raadkamer zetelt, beslist over de schriftelijke vorderingen van het openbaar ministerie strekkende tot in hechtenis nemen met het oog op de onmiddellijke verschijning zoals wordt bepaald in artikel 15bis van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis en de verwijzing naar de correctionele rechtbank.

AVANT-PROJET DE LOI SOUMIS AU CONSEIL D'ETAT

TITRE Ier

Dispositions instaurant la procédure de convocation par procès-verbal et la procédure de comparution immédiate

Article premier

Il est inséré dans le Code d'instruction criminelle, après l'article 216ter, un chapitre IV comprenant les articles 216quater à 216nonies rédigé comme suit:

« CHAPITRE IV

De la convocation par procès-verbal et de la comparution immédiate

Article 216quater. — Le procureur du Roi peut, s'il estime qu'une instruction n'est pas nécessaire, procéder comme il est dit au présent chapitre.

Section première

De la convocation par procès-verbal

Article 216quinquies. — Le procureur du Roi peut convoquer une personne qui est arrêtée en application des articles 1er et 2 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ou se présente devant lui, à comparaître devant le tribunal de police ou le tribunal correctionnel dans un délai qui ne peut être inférieur à dix jours, ni supérieur à deux mois.

Il lui notifie les faits retenus à sa charge ainsi que les lieu, jour et heure de l'audience et l'informe du fait qu'elle a le droit de choisir un avocat.

Cette notification et cette information sont mentionnées dans un procès-verbal, dont copie lui est remise sur-le-champ.

La notification vaut citation à comparaître.

Section 2

De la comparution immédiate

Article 216sexies. — Si le maximum de la peine prévue par la loi est d'au moins six mois d'emprisonnement correctionnel, le procureur du Roi peut, s'il estime que les éléments de la cause justifient une comparution immédiate sous détention, déférer sur-le-champ une personne arrêtée en application des articles 1er et 2 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive devant le président du tribunal ou le juge délégué par lui.

Le président du tribunal ou le juge délégué, siégeant en chambre du conseil, statue sur les réquisitions écrites du ministère public aux fins de détention en vue de comparution immédiate conformément à l'article 15bis de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive et de renvoi devant le tribunal correctionnel.

De beschikking waarbij de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter een bevel tot verschijnen aflevert, verwijst de beklaagde naar de correctionele rechtbank. De beklaagde moet ten laatste de vijfde daaropvolgende dag voor de rechtbank verschijnen. Indien hij weigert te verschijnen, wordt hij binnen dezelfde termijn bij verstek gevonnist. Zoniet wordt hij ambtshalve in vrijheid gesteld.

Ten minste achtenveertig uur voor de verschijning voor de rechtbank worden de plaats, de dag en het uur van de zitting vermeld in een speciaal register dat op de griffie bijgehouden wordt. De griffie geeft hiervan kennis aan de beklaagde en aan zijn raadsman per faxpost of een ter post aangetekende brief.

Het dossier wordt ter beschikking gesteld van de beklaagde en van zijn raadsman, vanaf de kennisgeving van het bevel tot verschijnen.

Deze terbeschikkingstelling aan de beklaagde kan gebeuren in de vorm van afschriften die door de griffier voor eensluidend zijn verklaard.

Artikel 216septies. — § 1. Wanneer de rechtbank geadieerd wordt bij toepassing van artikel 216sexies, verwittigt de voorzitter de beklaagde dat hij niet op dezelfde dag mag gevonnist worden, tenzij met zijn instemming; nochtans mag deze instemming slechts worden gegeven in aanwezigheid van zijn advocaat of, indien deze niet aanwezig is, van een advocaat die door de stafhouder is aangewezen.

Indien de beklaagde ermee instemt op de inleidingszitting te worden geoordeeld, wordt dit in het proces-verbaal van de zitting vermeld.

§ 2. Wanneer de beklaagde er niet mee instemt op de inleidingszitting gevonnist te worden, verwijst de rechtbank de zaak naar een volgende zitting die moet plaatsvinden binnen een termijn die niet korter mag zijn dan een week, behoudens uitdrukkelijke verzaking van de verdachte, noch langer dan twee weken.

Wanneer de beklaagde gebruik maakt van de mogelijkheid waarover hij beschikt op grond van artikel 91, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek, verwijst de rechtbank de zaak naar een kamer met drie rechters, op een datum vastgelegd binnen de termijn die een week niet mag overschrijden. Wanneer de beklaagde erom vraagt, verwijst deze kamer deze zaak naar een volgende zitting binnen een termijn die een week niet mag overschrijden.

§ 3. De rechtbank moet uitspraak doen binnen de termijnen bepaald in dit artikel.

Artikel 216octies. — De rechtbank kan, wanneer zij van oordeel is dat de moeilijkheid van de zaak bijkomende opsporingen vereist, het dossier bij gemotiveerde beslissing naar de procureur des Konings terugzenden.

In dit geval beslist de rechtbank in dezelfde beschikking over de handhaving van de hechtenis van de beklaagde tot aan de eventuele betekening van een bevel tot aanhouding binnen de vierentwintig uur. De handavingsbeslissing wordt gemotiveerd met inachtnaam van hetgeen bepaald is in artikel 16, § 5, eerste en tweede lid, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.

De beschikking bedoeld in dit artikel is niet vatbaar voor enig rechtsmiddel.

Afdeling 3 -

Gevolgen op de burgerlijke rechtsvordering

Artikel 216nonies. — De rechtbank, geadieerd bij toepassing van artikels 216quinquies of 216sexies, houdt ambtshalve de

L'ordonnance par laquelle le président du tribunal ou le juge délégué décerne mandat de comparution renvoie le prévenu au tribunal correctionnel. Le prévenu doit comparaître devant le tribunal au plus tard le cinquième jour suivant. S'il refuse de comparaître, il est jugé par défaut dans le même délai. A défaut, il est mis d'office en liberté.

Quarante-huit heures au moins avant la comparution devant le tribunal les lieu, jour et heure de la comparution sont indiqués dans un registre spécial tenu au greffe, et le greffier en donne avis, par télécopieur ou par lettre recommandée à la poste, au prévenu et à son conseil.

Le dossier est mis à la disposition du prévenu et de son conseil dès notification du mandat de comparution.

Cette mise à la disposition du prévenu peut se faire sous forme de copies certifiées conformes par le greffier.

Article 216septies. — § 1er. Lorsque le tribunal est saisi en application de l'article 216sexies, le président avertit le prévenu qu'il ne peut être jugé le jour même qu'avec son accord; toutefois, cet accord ne peut être recueilli qu'en présence de son avocat ou, si celui-ci n'est pas présent, d'un avocat désigné par le bâtonnier.

Si le prévenu consent à être jugé séance tenante, mention en est faite au procès-verbal de l'audience.

§ 2. Si le prévenu ne consent pas à être jugé séance tenante, le tribunal renvoie à une prochaine audience qui doit avoir lieu dans un délai qui ne peut être inférieur à une semaine, sauf renonciation expresse du prévenu, ni supérieur à deux semaines.

Si le prévenu fait usage de la faculté dont il dispose en vertu de l'article 91, troisième alinéa, du Code judiciaire, le tribunal renvoie la cause à une chambre à trois juges, à une date fixée dans un délai qui ne peut excéder une semaine. Si le prévenu le demande, cette chambre renvoie la cause à une prochaine audience dans un délai qui ne peut excéder une semaine.

§ 3. Le tribunal est tenu de prononcer son jugement dans les délais fixés par le présent article.

Article 216octies. — Le tribunal peut, s'il estime que la complexité de l'affaire nécessite des investigations supplémentaires, renvoyer le dossier au procureur du Roi, par décision motivée.

Dans ce cas, le tribunal statue par la même ordonnance sur le maintien du prévenu en détention jusqu'à la signification éventuelle d'un mandat d'arrêt dans le vingt-quatre heures. La décision de maintien est motivée en observant ce qui est prescrit à l'article 16, § 5, premier et deuxième alinéas, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive.

L'ordonnance visée par le présent article n'est susceptible d'aucun recours.

Section 3

Des effets sur l'action civile

Article 216nonies. — Le tribunal saisi en application des articles 216quinquies ou 216sexies, réserve d'office à statuer sur les

beoordeling van de burgerlijke belangen aan, zelfs bij ontstentenis van een burgerlijke partij, indien zij vaststelt dat er schade is maar dat de zaak voor wat de burgerrechtelijke vordering betreft niet in staat is om gevonnist te worden.

Onverminderd het recht om de civile rechtsmacht te adiëren, kan eenieder die door het misdrijf beschadigd werd nadien, door middel van een verzoekschrift ter griffie, kosteloos bekomen dat de strafrechtsmacht over de burgerlijke belangen uitspraak doet.

Dit verzoekschrift geldt als burgerlijke partijstelling.

Het verzoekschrift wordt door de griffier ter kennis van de partijen gebracht onder vermelding van plaats, dag en uur van de zitting waarop de zaak zal worden behandeld.

Art. 2

In de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis wordt een hoofdstuk *IIbis* ingevoegd dat de artikels 15*bis* tot 15*sexies* bevat, luidend als volgt:

« HOOFDSTUK *IIbis*

Het bevel tot verschijnen

Artikel 15bis. — § 1. Wanneer de omstandigheden van de zaak een hechtenis met het oog op een onmiddellijke verschijning verantwoorden en wanneer het feit voor de verdachte een correctionele hoofdgevangenisstraf van zes maanden of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben, kan de voorzitter of de rechter door hem onder de leden van de rechtbank, met uitzondering van de onderzoeksrechters en de jeugdrechters, een bevel tot verschijnen verlenen. Het bevel mag slechts verleend worden wanneer er ernstige redenen bestaan om te vrezen dat de in vrijheid gelaten verdachte nieuwe misdaden of wanbedrijven zou plegen, zich aan het optreden van het gerecht zou onttrekken, bewijzen zou pogen te laten verdwijnen of zich zou verstaan met derden.

§ 2. De voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter ondervraagt vooraf de verdachte over de hem ten laste gelegde feiten en hoort zijn opmerkingen.

Hij moet de verdachte meedelen, dat tegen hem een bevel tot verschijnen kan worden uitgevaardigd en hem in zijn opmerkingen hierover horen.

Al deze gegevens worden vermeld in het proces-verbaal van verhoor.

§ 3. De voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter deelt de verdachte mede dat hij het recht heeft een advocaat te kiezen. Indien de verdachte geen advocaat heeft gekozen of kiest, verwittigt de magistraat de stafhouder van de Orde of diens gemachtigde. Van die formaliteit wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van verhoor.

§ 4. Het bevel tot verschijnen bevat de opgave van het feit waarvoor het bevel wordt uitgevaardigd. Het vermeldt de wetbepaling die het feit strafbaar stelt, de ernstige aanwijzingen van schuld en, in voorkomend geval, de verzachtende omstandigheden of de grond van verschoning die de verwijzing naar de correctionele rechtbank wettigen bij toepassing van het artikel 2 van de wet van 4 oktober 1967 op de verzachtende omstandigheden.

De rechter vermeldt daarin de feitelijke omstandigheden van de zaak en die welke eigen zijn aan de persoonlijkheid van de verdachte, die de voorlopige hechtenis wettigen gezien de criteria bepaald in § 1.

Het bevel tot verschijnen vermeldt eveneens dat de verdachte vooraf is gehoord.

intérêts civils, même en l'absence de constitution de partie civile, s'il constate qu'il existe un préjudice mais que la cause n'est pas en état d'être jugée quant à ces intérêts.

Sans préjudice de son droit de saisir la juridiction civile, toute personne lésée par l'infraction peut ensuite obtenir sans frais que la juridiction pénale statue sur les intérêts civils, sur requête déposée au greffe du tribunal.

Cette requête vaut constitution de partie civile.

Elle est notifiée aux parties par le greffe, avec mention des lieu, jour et heure de l'audience à laquelle l'examen de l'affaire est fixée.

Art. 2

Il est inséré dans la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, un chapitre *IIbis* comprenant les articles 15*bis* à 15*sexies*, rédigé comme suit:

« CHAPITRE *IIbis*

Du mandat de comparution

Article 15bis. — § 1er. Si les éléments de l'espèce justifient une mesure de détention en vue d'une comparution immédiate, et si le fait est de nature à entraîner pour l'inculpé un emprisonnement correctionnel principal de six mois ou une peine plus grave, le président du tribunal ou le juge délégué par lui parmi les membres du tribunal, à l'exception des juges d'instruction et des juges de la jeunesse, peut décerner un mandat de comparution. Le mandat ne peut être décerné que s'il existe de sérieuses raisons de craindre que le prévenu, s'il était laissé en liberté, commette de nouveaux crimes ou délits, se soustraie à l'action de la justice, tente de faire disparaître des preuves ou entre en collusion avec des tiers.

§ 2. Le président du tribunal ou le juge délégué interroge préalablement l'inculpé sur les faits mis à sa charge et entend ses observations.

Il doit également informer l'inculpé de la possibilité qu'un mandat de comparution soit décerné à son encontre, et l'entendre en ses observations à ce sujet.

Tous ces éléments sont relatés au procès-verbal d'audition.

§ 3. Le président du tribunal ou le juge délégué informe l'inculpé qu'il a le droit de choisir un avocat. Si le prévenu n'a choisi ou ne choisit aucun avocat, le magistrat en informe le bâtonnier de l'Ordre ou son délégué. Il est fait mention de cette formalité au procès-verbal d'audition.

§ 4. Le mandat de comparution contient l'énonciation du fait pour lequel il est décerné, mentionne la disposition légale qui prévoit que ce fait est un crime ou un délit, constate l'existence d'indices sérieux de culpabilité et énonce, le cas échéant, les circonstances atténuantes ou la cause d'excuse justifiant le renvoi au tribunal correctionnel en application de l'article 2 de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes.

Le juge y mentionne les circonstances de fait de la cause et celles liées à la personnalité de l'inculpé qui justifient la détention préventive eu égard aux critères prévus par le § 1er.

Le mandat de comparution indique également que l'inculpé a été préalablement entendu.

§ 5. Het bevel wordt ondertekend door de rechter die het heeft uitgevaardigd, en wordt met zijn zegel bekleed.

De verdachte wordt erin met name genoemd of zo duidelijk mogelijk aangewezen.

§ 6. Het proces-verbaal van het verhoor van de verdachte door de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, evenals alle processen-verbaal van de verhoren die van de verdachte werden afgenomen tussen het tijdstip van zijn vrijheidsbeneming en het tijdstip waarop hij naar die rechter wordt verwezen, moeten het uur vermelden van het begin van de ondervraging, van het begin en het einde van de eventuele onderbrekingen en van het einde van de ondervraging.

Artikel 15ter. — Wanneer de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter weigert een door de procureur des Konings gevorderd bevel tot verschijnen uit te vaardigen, geeft hij een met redenen omklede beschikking die hij hem onmiddellijk mededeelt.

Deze beschikking is niet vatbaar voor enig rechtsmiddel.

Artikel 15quater. — § 1. Het bevel tot verschijnen wordt aan de beklaagde betekend binnen vierentwintig uur te rekenen vanaf de effectieve vrijheidsbeneming.

De betekening geschiedt door de griffier, door de directeur van een strafinrichting of door een politie-ambtenaar.

Ze bestaat in de mondelinge mededeling van de beslissing, in de taal van de rechtspleging, met afgifte van een volledig afschrift van de akte. Het bevel tot verschijnen wordt aan de beklaagde getoond en een afschrift wordt hem overhandigd.

Bij ontstentenis van regelmatige betekening binnen de wettelijke termijn, wordt de beklaagde in vrijheid gesteld.

§ 2. Bij de betekening van het bevel tot verschijnen, worden aan de beklaagde een afschrift overhandigd van het proces-verbaal van zijn verhoor door de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, alsmede een afschrift van de andere in artikel 15bis, § 6, bedoelde stukken.

Artikel 15quinquies. — § 1. Het bevel tot verschijnen wordt onmiddellijk ten uitvoer gelegd. Het is niet vatbaar voor hoger beroep, noch voor cassatieberoep. Het is uitvoerbaar over het gehele grondgebied van het Rijk.

§ 2. De houder van een bevel tot verschijnen vordert desnoods het optreden van de openbare macht van de dichtsbijzijnde plaats, die verplicht is aan deze vordering gevolg te geven.

§ 3. De beklaagde, gevat krachtens een bevel tot verschijnen, wordt naar het in het bevel aangewezen huis van arrest gebracht.

§ 4. De politie-ambtenaar belast met de uitvoering van het bevel tot verschijnen draagt de beklaagde over aan de bewaarder van het huis van arrest, die hem daarvan ontlasting geeft.

Vervolgens brengt hij de stukken betreffende de aanhouding naar de griffie van de correctionele rechtbank en krijgt daarvan een ontvangstbewijs.

§ 5. Het verzuim van de vormen die voorgeschreven zijn voor het bevel tot verschijnen, wordt altijd gestraft met geldboete van ten minste vijftig frank ten laste van de griffier en kan aanleiding geven tot een vermaning van de procureur des Konings, en zelfs tot verhaal op de rechter die het bevel heeft uitgevaardigd.

Artikel 15sexies. — § 1. Onmiddellijk na zijn verhoor door de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, kan de beklaagde vrij verkeer hebben met zijn advocaat.

§ 5. Le mandat est signé par le magistrat qui l'a décerné et revêtu de son sceau.

L'inculpé y est nommé ou désigné le plus clairement possible.

§ 6. Le procès-verbal de l'audition de l'inculpé par le président du tribunal ou le juge délégué, ainsi que tous les procès-verbaux d'auditions de l'inculpé intervenues entre le moment de sa privation de liberté et le moment où il est déféré à ce magistrat, doivent mentionner les heures du début de l'interrogatoire, du début et de la fin des interruptions éventuelles et de la fin de l'interrogatoire.

Article 15ter. — Si le président du tribunal ou le juge délégué refuse de décerner un mandat de comparution requis par le procureur du Roi, il rend une ordonnance motivée qu'il lui communique immédiatement.

Cette ordonnance n'est susceptible d'aucun recours.

Article 15quater. — § 1er. Le mandat de comparution est signifié au prévenu dans les vingt-quatre heures à compter de la privation de liberté effective.

La signification est faite par le greffier, par le directeur d'un établissement pénitentiaire ou par un fonctionnaire de police.

Elle consiste en une communication verbale de la décision, dans la langue de la procédure, accompagnée de la remise d'une copie intégrale de l'acte. Le mandat de comparution est exhibé au prévenu et il lui en est délivré copie.

A défaut de signification régulière dans le délai légal, le prévenu est mis en liberté.

§ 2. Au moment de la signification du mandat de comparution, une copie du procès-verbal de son audition par le président du tribunal ou le juge délégué et une copie des autres pièces visées à l'article 15bis, § 6, sont remises au prévenu.

Article 15quinquies. — § 1er. Le mandat de comparution est immédiatement exécuté. Il n'est susceptible ni d'appel, ni de pourvoi en cassation. Il est exécutoire dans tout le territoire du Royaume.

§ 2. Le porteur du mandat de comparution requiert, au besoin, la force publique du lieu le plus proche, qui est tenue de donner suite à la réquisition contenue dans le mandat.

§ 3. Le prévenu saisi en vertu d'un mandat de comparution est conduit dans la maison d'arrêt indiquée par le mandat.

§ 4. Le fonctionnaire de police chargé de l'exécution du mandat de comparution remet le prévenu au gardien de la maison d'arrêt, qui lui en donne décharge.

Il porte ensuite au greffe du tribunal correctionnel les pièces relatives à l'arrestation et en reçoit un accusé de réception.

§ 5. L'inobservation des formalités prescrites pour le mandat de comparution est toujours punie d'une amende de cinquante francs au moins contre le greffier et peut donner lieu à des injonctions au procureur du Roi, et même à prise à partie du magistrat qui l'a décerné.

Article 15sexies. — § 1er. Immédiatement après son audition par le président du tribunal ou le juge délégué, le prévenu peut communiquer librement avec son avocat.

§ 2. Het bevel tot verschijnen is geldig tot de uitspraak van het vonnis, voor zover dit plaatsgrijpt binnen de termijnen voorzien in de artikelen 216*sexies* en 216*septies* van het Wetboek van Strafvordering.

Ingeval van overschrijding van deze termijnen, wordt de betrokkene onmiddellijk terug in vrijheid gesteld.»

Art. 3

In de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, wordt een hoofdstuk IV*bis* ingevoegd dat artikel 24*bis* bevat luidend als volgt:

«HOOFDSTUK IV*bis*

De opheffing van het bevel tot verschijnen

Artikel 24bis. — De voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter kan ambtshalve op elk ogenblik of op verzoek gericht aan de voorzitter van de rechtbank binnen de vierentwintig uur die volgen op de toepassing van artikel 216*septies*, § 2 van het Wetboek van Strafvordering de opheffing van het bevel tot verschijnen bevelen.

Over het verzoekschrift wordt beslist binnen de twee werkdagen, nadat het openbaar ministerie, de beklaagde en zijn raadsman gehoord zijn, waarbij aan deze laatste binnen de vierentwintig uur die de terechtzitting voorafgaan met faxpost of mondeling of desgevallend telefonisch, bericht wordt gegeven.

De invrijheidstelling kan aan voorwaarden worden onderworpen, overeenkomstig artikel 35.

Indien binnen de twee werkdagen over het verzoekschrift geen uitspraak is gedaan, wordt de beklaagde in vrijheid gesteld.

De beslissing tot verwerping wordt gemotiveerd met inachtneming van hetgeen voorgeschreven is in artikel 15*bis*, § 4, eerste en tweede lid.

De beschikking die de opheffing van het bevel tot verschijnen weigert wordt aan beklaagde betekend met inachtneming van de voorschriften bepaald in artikel 15*quater*, § 1.»

Art. 4

In artikel 18, § 1, eerste lid van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, worden de woorden «of de beschikking tot onttrekking van de zaak aan de rechter bedoeld in artikel 216*octies* van het Wetboek van Strafvordering» ingevoegd tussen het woord «vrijheidsbeneming» en het woord «of».

Art. 5

In artikel 30, § 1, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, worden de woorden «tegen de beschikkingen van de voorzitter van de rechtbank of de afgevaardigde rechter uitgesproken in de gevallen bepaald bij artikel 24*bis* en» ingevoegd tussen het woord «instellen» en de woorden «tegen de beschikkingen van de raadkamer».

Art. 6

In artikel 30, § 2, eerste lid, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, worden de woorden «in artikel 18» vervangen door de woorden «in de artikelen 15*quater* of 18».

§ 2. Le mandat de comparution est valable jusqu'au prononcé du jugement, pour autant que celui-ci intervienne dans les délais prévus aux articles 216*sexies* et 216*septies* du Code d'instruction criminelle.

En cas de dépassement de ces délais, l'intéressé est immédiatement remis en liberté.»

Art. 3

Il est inséré dans la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, un chapitre IV*bis* comprenant l'article 24*bis*, rédigé comme suit:

«CHAPITRE IV*bis*

De la mainlevée du mandat de comparution

Article 24bis. — Le président du tribunal ou le juge délégué peut donner mainlevée du mandat de comparution d'office à tout moment ou sur requête adressée au président du tribunal dans les vingt-quatre heures qui suivent l'application de l'article 216*septies*, § 2, du Code d'instruction criminelle.

Il est statué sur la requête dans les deux jours ouvrables, le ministère public, le prévenu et son conseil entendus, celui-ci étant avisé dans les vingt-quatre heures qui précèdent l'audience par télécopie ou verbalement, éventuellement par communication téléphonique.

La mise en liberté peut être subordonnée au respect de conditions, conformément aux dispositions de l'article 35.

S'il n'est pas statué sur la requête dans le délai de deux jours ouvrables, le prévenu est remis en liberté.

La décision de rejet est motivée comme il est dit à l'article 15*bis*, § 4, premier et deuxième alinéas.

L'ordonnance refusant la mainlevée du mandat de comparution est signifiée au prévenu dans les formes prévues à l'article 15*quater*, § 1er.»

Art. 4

A l'article 18, § 1er, premier alinéa, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, les mots «ou de l'ordonnance de dessaisissement visée par l'article 216*octies* du Code d'instruction criminelle» sont insérés entre le mot «effective» et le mot «ou».

Art. 5

A l'article 30, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, les mots «des ordonnances du président du tribunal ou du juge délégué rendues dans les cas prévus par l'article 24*bis* et» sont insérés entre le mot «accusation,» et les mots «des ordonnances de la chambre du conseil».

Art. 6

A l'article 30, § 2, premier alinéa, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, les mots «à l'article 18» sont remplacés par les mots «aux articles 15*quater* ou 18».

Art. 7

In artikel 30, § 3, derde lid, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis worden de woorden « in artikel 25, § 2 » vervangen door de woorden « in de artikelen 24bis en 25, § 2 ».

Art. 8

In artikel 91 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd door artikel 1 van de wet van 3 augustus 1992, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In het derde lid worden de volgende woorden toegevoegd « of van zijn verschijning voor de rechtbank bij toepassing van artikel 216sexies, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering ».

2° In het vierde lid worden de volgende woorden toegevoegd « of in de verwittiging gegeven bij toepassing van artikel 216sexies, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering ».

3° In het vijfde lid worden de woorden « of opgeroepen » gevoegd tussen het woord « gedagvaard » en het woord « zonder », en de woorden « of de oproep » worden gevoegd achter het woord « dagvaarding ».

TITEL II

Bepaling tot wijziging van het Strafwetboek

Art. 9

Artikel 65 van het Strafwetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 65.* — Wanneer eenzelfde feit verscheidene misdrijven oplevert, of wanneer verschillende misdrijven die de opeenvolgende en voorgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet gelijktijdig worden voorgelegd aan eenzelfde feitenrechter, wordt alleen de zwaarste straf uitgesproken.

Wanneer de feitenrechter vaststelt dat misdrijven die reeds het voorwerp waren van een in kracht van gewijsde gegane beslissing over de strafvordering en andere strafbare feiten, waarvoor hij geadopteerd is en die, in de veronderstelling dat zij zouden bewezen zijn, aan die beslissing voorafgaan en met de eerste de opeenvolgende en voorgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet, houdt hij rekening bij de straftoemeting met de reeds uitgesproken straffen. Indien deze hem voor een juiste beteugeling van al de misdrijven voldoende lijken, spreekt hij zich uit over de schuldvraag en verwijst hij in zijn beslissing naar de reeds uitgesproken straffen. »

TITEL III

Bepalingen tot wijziging van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

Art. 10

In artikel 1 van de wet van 4 oktober 1867 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het eerste lid, gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 23 augustus 1919, wordt aangevuld met de woorden « bij de

Art. 7

A l'article 30, § 3, troisième alinéa, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, les mots « à l'article 25, § 2 » sont remplacés par les mots « aux articles 24bis et 25, § 2 ».

Art. 8

A l'article 91 du Code judiciaire, modifié par l'article 1er de la loi du 3 août 1992, sont apportées les modifications suivantes:

1° Au troisième alinéa, sont ajoutés les mots « ou de sa comparution devant le tribunal en application de l'article 216sexies, troisième alinéa, du Code d'instruction criminelle ».

2° Au quatrième alinéa, sont ajoutés les mots « ou dans l'avertissement donné en application de l'article 216sexies, quatrième alinéa, du Code d'instruction criminelle ».

3° Au cinquième alinéa, les mots « ou convoqué » sont insérés entre le mot « cité » et le mot « devant », et les mots « ou la convocation » sont ajoutés après le mot « citation ».

TITRE II

Disposition modifiant le Code pénal

Art. 9

L'article 65 du Code pénal est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 65.* — Lorsqu'un même fait constitue plusieurs infractions ou lorsque différentes infractions soumises simultanément au même juge du fond constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, la peine la plus forte sera seule prononcée.

Lorsque le juge du fond constate que des infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision définitive rendue sur l'action publique, et d'autres faits, érigés en infraction dont il est saisi et qui, à les supposer établis, sont antérieurs à ladite décision et constituent avec les premières la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, il tient compte pour la fixation de la peine, de la ou des peines déjà prononcées. Si celles-ci lui paraissent suffire à une juste répression de l'ensemble des infractions, il se prononce sur la culpabilité et renvoie dans sa décision aux peines déjà prononcées. »

TITRE III

Dispositions modifiant la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

Art. 10

A l'article 1er de la loi du 4 octobre 1867, sont apportées les modifications suivantes:

1° Le premier alinéa, modifié par l'article 3 de la loi du 23 août 1919, est complété par les mots « aux présidents des tribunaux et

voorzitters van de rechtbanken en bij de rechter die hij afvaardigt handelend overeenkomstig artikel 216*sexies*, derde lid van het Wetboek van Strafvordering en bij de procureurs des Konings».

2° In het tweede lid gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 23 augustus 1919, wordt het woord «hunne» vervangen door het woord «de».

Art. 11

In artikel 2 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In het eerste lid, gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 1 februari 1977, worden de woorden «kan de raadkamer» vervangen door «kunnen de raadkamer en de voorzitter van de rechtbank of de door hem afgevaardigde rechter die handelt overeenkomstig artikel 216*sexies*, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering».

2° Het volgende lid wordt tussen het eerste en het tweede lid ingevoegd:

«Evenwel, indien geen gerechtelijk onderzoek werd gevorderd, kan de procureur des Konings wanneer hij van oordeel is dat er wegens verzachtende omstandigheden of om reden van verschoning, grond is om geen hogere straf te vorderen dan een correctionele straf, de beklaagde rechtstreeks voor de correctionele rechtbank dagvaarden of oproepen onder vermelding van de verzachtende omstandigheden of van de grond van verschoning.»

3° In het tweede lid, dat het derde lid wordt, gewijzigd bij het enig artikel van de wet van 6 februari 1985, worden de woorden «Verwijzing mag echter wegens verzachtende omstandigheden alleen worden bevolen» vervangen door de woorden «Verwijzing, rechtstreekse dagvaarding of oproeping wegens verzachtende omstandigheden is enkel mogelijk».

Art. 12

Artikel 3 van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 1 februari 1977, wordt aangevuld met het volgende lid:

«Zij kan zich nochtans onbevoegd verklaren ten aanzien van de verzachtende omstandigheden of de grond van verschoning wanneer zij geadieerd wordt bij toepassing van artikel 2, tweede lid.»

Art. 13

Artikel 4 van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 1 februari 1977, wordt aangevuld met het volgende lid:

«Evenwel, indien geen gerechtelijk onderzoek werd gevorderd, kan de procureur des Konings wanneer hij van oordeel is dat er wegens verzachtende omstandigheden grond is om geen hogere straf te vorderen dan een politiestraf, de beklaagde rechtstreeks voor de bevoegde politierechtbank dagvaarden of oproepen onder vermelding van die verzachtende omstandigheden.»

Art. 14

Artikel 5 van dezelfde wet wordt aangevuld met het volgende lid:

«Zij zal zich nochtans kunnen onbevoegd verklaren ten aanzien van de verzachtende omstandigheden indien zij geadieerd wordt bij toepassing van artikel 4, tweede lid.

aux juges qu'ils délèguent agissant conformément à l'article 216*sexies*, troisième alinéa, du Code d'instruction criminelle et aux procureurs du Roi».

2° Au second alinéa, modifié par l'article 3 de la loi du 23 août 1919, le mot «leurs» est remplacé par le mot «les».

Art. 11

A l'article 2 de la même loi, sont apportées les modifications suivantes:

1° Au premier alinéa, modifié par l'article 1er de la loi du 1er février 1977, les mots «la chambre du conseil peut» sont remplacés par les mots «la chambre du conseil et le président du tribunal ou le juge délégué par lui agissant conformément à l'article 216*sexies*, troisième alinéa, du Code d'instruction criminelle, peuvent».

2° L'alinéa suivant est inséré entre le premier et le deuxième alinéa:

«De la même manière, dans les cas où une instruction n'a pas été requise, le procureur du Roi peut, s'il estime qu'il n'y a pas lieu de requérir une peine plus sévère qu'une peine correctionnelle en raison de circonstances atténuantes ou d'une cause d'excuse, citer ou convoquer directement le prévenu devant le tribunal correctionnel en énonçant ces circonstances atténuantes ou la cause d'excuse.»

3° Dans le deuxième alinéa, qui devient le troisième alinéa, modifié par l'article unique de la loi du 6 février 1985, les mots «Le renvoi ne peut toutefois être ordonné en raison de circonstances atténuantes» sont remplacés par les mots «Le renvoi, la citation directe ou la convocation en raison de circonstances atténuantes n'est possible».

Art. 12

L'article 3 de la même loi, modifié par l'article 2 de la loi du 1er février 1977, est complété par l'alinéa suivant:

«Il peut cependant décliner sa compétence en ce qui concerne les circonstances atténuantes ou la cause d'excuse s'il est saisi en application de l'article 2, deuxième alinéa.»

Art. 13

L'article 4 de la même loi, modifié par l'article 3 de la loi du 1er février 1977, est complété par l'alinéa suivant:

«De la même manière, dans les cas où une instruction n'a pas été requise, le procureur du Roi peut, s'il estime qu'il n'y a pas lieu de requérir une peine plus sévère qu'une peine de police en raison de circonstances atténuantes, citer ou convoquer directement le prévenu devant le tribunal de police compétent en énonçant ces circonstances atténuantes.»

Art. 14

L'article 5 de la même loi est complété par l'alinéa suivant:

«Il pourra cependant décliner sa compétence en ce qui concerne les circonstances atténuantes s'il est saisi en application de l'article 4, second alinéa.»

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 18 februari 1993 door de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende een aantal bepalingen tot versnelling en modernisering van de strafrechtspleging », heeft op 3 mei 1993 het volgende advies gegeven:

AANHEF

In het voordrachtformulier behoort te worden geschreven: « Op de voordracht van » in plaats van « Op voordracht van ».

Artikel 1

1. De inleidende volzin moet als volgt worden geredigeerd:

« In boek II, eerste titel, van het Wetboek van Strafvordering wordt een hoofdstuk IV ingevoegd dat de artikelen 216^{quater} tot 216^{novies} omvat, luidende: ».

Het opschrift van hoofdstuk IV zou beter als volgt worden gesteld: « Oproeping bij proces-verbaal en onmiddellijke verschijning ».

Ontworpen artikel 216^{quater}. — Het zou beter zijn « overeenkomstig » te schrijven in plaats van « zoals wordt bepaald in ».

Het opschrift van afdeling I zou beter als volgt worden geredigeerd: « Afdeling I. Oproeping bij proces-verbaal ».

Ontworpen artikel 216^{quinquies}. — In het eerste lid zou het beter zijn te schrijven: « De procureur des Konings kan een persoon die aangehouden is met toepassing van de artikelen 1 en 2 van de wet van 20 juli 1990 ... of die zich bij hem meldt, oproepen om te ... (voorts zoals in het ontwerp) ».

In het derde lid schrijve men « een kopie » in plaats van « copie ».

Afdeling II. — Het opschrift van afdeling II zou beter als volgt worden geredigeerd: « Onmiddellijke verschijning ».

Ontworpen artikel 216^{sexies}. — 1. In het eerste lid dient het woord « correctionele » als overbodig te vervallen. Bovendien zou het verkieslijk zijn te schrijven:

« Indien de valsheid door de wet wordt gestraft met een gevangenisstraf van maximaal zes maanden of met een zwaardere straf, verwijst de procureur des Konings, ... met toepassing van ... naar de voorzitter van de rechtbank of naar de door hem aangewezen rechter ».

2. Het tweede lid voorziet niet in een verschijning van de beklaagde noch in de mogelijkheid voor de beklaagde om zich te laten bijstaan door een advocaat, omdat in een en ander wordt voorzien door artikel 15bis, §§ 2 en 3, van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, dat aldaar bij artikel 2 van het ontwerp wordt ingevoegd. Om de verwijzing naar het genoemde artikel 15bis duidelijker tot uiting te laten komen wordt voorgesteld de hierna volgende tekst in aanmerking te nemen:

« De voorzitter van de rechtbank of de rechter die hij aanwijst, zitting houdend in raadkamer, beslist over de schriftelijke voorde-

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Vice-Premier ministre et ministre de la Justice, le 18 février 1993, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant certaines dispositions relatives à l'accélération et à la modernisation de la justice pénale », a donné le 3 mai 1993 l'avis suivant:

PREAMBULE

Le texte néerlandais du proposant devrait être rédigé en tenant compte de l'observation qui est faite dans la version néerlandaise du présent avis.

Article 1er

1. La phrase liminaire doit être rédigée comme suit:

« Il est inséré, dans le livre II, titre Ier, du Code d'instruction criminelle un chapitre IV comprenant des articles 216^{quater} à 216^{novies} et rédigé comme suit: ».

L'intitulé du texte néerlandais du chapitre IV serait mieux rédigé ainsi qu'il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

Article 216^{quater} en projet. — Mieux vaudrait écrire « conformément » au lieu de « comme il est dit ».

L'intitulé du texte néerlandais de la section Ire serait mieux rédigé ainsi qu'il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

Article 216^{quinquies} en projet. — Le texte néerlandais de l'alinéa 1er serait mieux rédigé ainsi qu'il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

Le texte néerlandais de l'alinéa 3 devrait être rédigé en tenant compte de l'observation qui est faite dans la version néerlandaise du présent avis.

Section II. — Le texte néerlandais de l'intitulé de la section II serait mieux rédigé ainsi qu'il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

Article 216^{sexies} en projet. — 1. A l'alinéa 1er, le mot « correctionnel » est inutile et doit être omis. Il serait d'autre part préférable d'écrire:

« Si le faux est puni par la loi d'une peine dont le maximum est six mois d'emprisonnement ou une peine plus grave, le procureur du Roi... défère au président du tribunal ou au juge délégué par lui... »

2. L'alinéa 2 ne prévoit pas de comparution du prévenu ni de possibilité pour celui-ci de se faire assister par un avocat, parce qu'elles sont prévues par l'article 15bis, §§ 2 et 3, de la loi sur la détention préventive, que l'article 2 du projet y insère. Pour que la référence audit article 15bis soit plus nettement exprimée, il est proposé de retenir le texte ci-après:

« Le président du tribunal ou le juge qu'il délègue, siégeant en chambre du conseil, statue sur les réquisitions écrites du ministère

ringen van het openbaar ministerie tot hechtenis met het oog op een onmiddellijke verschijning. Er wordt te werk gegaan overeenkomstig artikel 15bis van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.»

In de voorgestelde tekst wordt de zinsnede «en de verwijzing naar de correctionele rechtbank» weggelaten omdat zij een dubbele vormt met het begin van het derde lid.

3. De eerste zin van het derde lid zou beter als volgt worden geredigeerd:

«De beschikking waarbij de voorzitter van de rechtbank of de rechter die hij aanwijst een bevel tot verschijnen uitvaardigt, verwijst de beklaagde naar de correctionele rechtbank.»

4. Wat de tweede zin van hetzelfde lid betreft, volstaat volgens de memorie van toelichting de termijn van vijf dagen tussen het afgeven van het bevel tot verschijnen en de verschijning zelf ten overstaan van de rechtsprekende rechter «voor het verzamelen van de nodige informatie over de persoonlijkheid van de dader». Het staat aan de wetgevende kamers te oordelen of binnen die termijn een studie van de persoonlijkheid en het milieu kan worden gemaakt.

Onder voorbehoud van deze opmerking wordt de volgende redactie voorgesteld:

«De verschijning voor de rechtbank geschiedt binnen vijf dagen na de beschikking, zoniet wordt de beklaagde ambtshalve in vrijheid gesteld. Indien de beklaagde weigert te verschijnen wordt hij binnen dezelfde termijn bij verstek gevonnist.»

5. Het zou beter zijn het vierde lid van hetzelfde artikel als volgt te redigeren:

«Ten minste achtenveertig uur voor de verschijning voor de rechtbank worden de plaats, de dag en het tijdstip van verschijnen vermeld in een speciaal op de griffie bijgehouden register en door de griffier per faxpost of bij ter post aangetekende brief ter kennis gebracht van de beklaagde en diens raadsman.»

In het vijfde lid van dezelfde bepaling wordt het begrip «kennisgeving» van het bevel tot verschijnen gebruikt, terwijl in het ontworpen artikel 15quater van de wet betreffende de voorlopige hechtenis (artikel 2 van het ontwerp) de «betekening» ervan wordt geregeld.

De uitdrukking «betekening», die reeds is gebruikt in de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, verdient de voorkeur.

In het zesde lid schrijft men «kan geschieden» in plaats van «kan gebeuren» en «eensluidend zijn verklaard» in plaats van «voor eensluidend zijn verklaard».

Ontworpen artikel 216septies. — Paragraaf 1, eerste lid, is dubbelzinnig daar in het ongewisse wordt gelaten of de bedoelde voorzitter degene is die het bevel tot verschijnen heeft uitgevaardigd of die van het geadieerde feitengerecht. Aangezien de tweede veronderstelling overeenstemt met de uitleg in de memorie van toelichting wordt voorgesteld te schrijven:

«§ 1. De met toepassing van artikel 216sexies geadieerde rechtbank verwittigt de beklaagde ervan dat hij niet op dezelfde dag mag worden gevonnist, ... instemming; deze instemming mag echter slechts worden betuigd ...».

Het slot van het eerste lid zou bovendien beter als volgt worden geredigeerd: «... of, indien deze niet aanwezig is, van een door de staflhouder ambtshalve aangestelde advocaat».

Het zou beter zijn paragraaf 1, tweede lid, als volgt te redigeren: «Indien de beklaagde er mee instemt tijdens de zitting te worden gevonnist, wordt dit vermeld in het proces-verbaal van de zitting».

public aux fins de détention en vue d'une comparution immédiate. Il est procédé conformément à l'article 15bis de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive.»

Le texte proposé omet le membre de phrase «et de renvoi devant le tribunal correctionnel» parce qu'il fait double emploi avec le début de l'alinéa 3.

3. La première phrase de l'alinéa 3 serait mieux rédigée comme suit:

«L'ordonnance par laquelle le président du tribunal ou le juge qu'il délègue décerne un mandat de comparution, renvoie le prévenu devant le tribunal correctionnel.»

4. En ce qui concerne la deuxième phrase du même alinéa, selon l'exposé des motifs, le délai de cinq jours entre la délivrance du mandat de comparution et la comparution elle-même devant le juge de jugement est «suffisant pour ... le rassemblement d'informations relatives à la personnalité de l'auteur». Il appartiendra aux chambres législatives d'apprécier si une étude de personnalité et de milieu peut être faite dans ce délai.

Sous réserve de cette observation, la rédaction suivante est proposée:

«La comparution devant le tribunal a lieu dans les cinq jours de l'ordonnance, faute de quoi le prévenu est remis d'office en liberté. Si le prévenu refuse de comparaître, il est jugé par défaut dans le même délai.»

5. L'alinéa 4 du même article serait mieux rédigé comme suit:

«Quarante-huit heures au moins avant la comparution devant le tribunal, les lieu, jour et heure de la comparution sont indiqués dans un registre spécial tenu au greffe et notifiés par le greffier au prévenu et à son conseil, par télécopieur ou par lettre recommandée à la poste.»

L'alinéa 5 de la même disposition utilise le concept de «notification» du mandat de comparution, tandis que l'article 15quater en projet de la loi relative à la détention préventive (art. 2 du projet) organise sa «signification».

L'expression «signification», déjà utilisée dans la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, doit être préférée.

A l'alinéa 6 du texte néerlandais, il y a lieu d'écrire «kan geschieden» au lieu de «kan gebeuren» et «eensluidend zijn verklaard» au lieu de «voor eensluidend zijn verklaard».

Article 216septies en projet. — Le paragraphe 1er, alinéa 1er, est ambigu car il laisse incertain le point de savoir si le président qu'il vise est celui qui a décerné le mandat de comparution ou celui de la juridiction de fond saisie. La seconde hypothèse étant celle qui correspond à l'explication de l'exposé des motifs, il est proposé d'écrire:

«§ 1er. Le tribunal saisi en application de l'article 216sexies avertit le prévenu qu'il ne peut être jugé...».

Par ailleurs, la fin de l'alinéa 1er serait mieux rédigée comme suit: «...ou, si celui-ci n'est pas présent, d'un avocat commis d'office par le bâtonnier».

Le texte néerlandais du paragraphe 1er, alinéa 2, du paragraphe 2, alinéa 1er et alinéa 2, première phrase, devrait être rédigé en tenant compte de l'observation faite dans la version néerlandaise du présent avis.

Paragraaf 2, eerste lid, zou beter als volgt worden geredigeerd :

« Indien de beklaagde er niet mee instemt tijdens de zitting te worden gevonnist, verwijst ... die moet plaatshebben binnen (voorts zoals in het ontwerp, met dien verstande echter dat « afstand » moet worden geschreven in plaats van « verzaking »).

In paragraaf 2, tweede lid, eerste volzin, vervange men die woorden « binnen de termijn die een week niet mag overschrijden, » door de woorden « binnen een termijn die niet meer dan een week mag bedragen ». Een soortgelijke opmerking geldt voor de tweede volzin.

Indien men uitgaat van de commentaar die in de memorie van toelichting wordt verstrekt bij paragraaf 3, behoort deze paragraaf zo te worden verstaan dat hij het vonnisgerecht verplicht uitspraak te doen binnen de termijn zelf van de verschijning, te weten bij voorrang.

De vraag rijst of het mogelijk zal zijn die termijn in acht te nemen wanneer bij voorbeeld de verdediging een conclusie indient waarin juridische bezwaren worden geopperd.

Ontworpen artikel 216octies. — Het ligt voor de hand dat het artikel zal moeten worden toegepast met inachtneming van de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering betreffende de adïering van de onderzoeksrechter. Het zou niet denkbaar zijn dat de in het eerste lid bedoelde beslissing, door de motivering ervan, inbreuk maakt op de bevoegdheid van de procureur des Konings om een gerechtelijk onderzoek te vorderen. Er kan misschien een verduidelijking in die zin worden aangebracht in de memorie van toelichting of in het vervolg van de parlementaire voorbereiding om te voorkomen dat de bevoegdheden van de rechtbank worden verward met die van het openbaar ministerie, die de stellers van het ontwerp niet lijken te hebben willen schenden.

In het eerste lid vervange men de woorden « de moeilijkheid van de zaak bijkomende opsporingen vereist » door de woorden « de complexiteit van de zaak aanvullende onderzoeken vereist ».

In het tweede lid, eerste zin, schrijve men « binnen vierentwintig uur ».

In het tweede lid, tweede volzin, vervange men de woorden « met inachtnaam van » door de woorden « met inachtneming van ».

In het derde lid schrijve men « Tegen de beschikking bedoeld in dit artikel kan geen enkel rechtsmiddel worden aangewend ».

Ontworpen artikel 216nonies. — Het eerste lid zou beter als volgt worden geredigeerd :

« De rechtbank die met toepassing van de artikelen 216quinquies of 216sexies wordt geadieerd, houdt ambtshalve de beslissing over de burgerlijke belangen aan, zelfs bij ontstentenis van burgerlijke-partijstelling, wanneer zij vaststelt dat er schade is maar dat de zaak wat die belangen betreft niet in staat van wijzen is. »

Het zou beter zijn het tweede lid als volgt te redigeren :

« Onverminderd het recht om de burgerlijke rechter te adïeren, kan eenieder die door het strafbare feit schade heeft geleden, nadien door middel van een ter griffie ingediend verzoekschrift kosteloos verkrijgen dat het strafrecht uitspraak doet over de burgerlijke belangen. »

In het derde lid schrijve men « burgerlijke partijstelling » in plaats van « burgerlijke partijstelling ».

In het vierde lid schrijve men : « ... waarop de zaak wordt behandeld ».

Le paragraphe 3 doit, si l'on se reporte au commentaire qu'en fournit l'exposé des motifs, être compris comme imposant à la juridiction de jugement de statuer dans le délai même de la comparution, c'est-à-dire sans désespérer.

On peut se demander si, par exemple, en cas de dépôt par la défense de conclusions soulevant des objections de droit, il sera possible de respecter ce délai.

Article 216octies en projet. — Il va de soi que l'article devra être appliqué en tenant compte des dispositions du Code d'instruction criminelle relatives à la saisine du juge d'instruction. Il ne se concevrait pas que, par sa motivation, la décision visée à l'alinéa 1er empiète sur le pouvoir du procureur du Roi de requérir une instruction. Peut-être une précision dans ce sens pourrait-elle être apportée dans l'exposé des motifs ou dans la suite des travaux préparatoires afin de prévenir toute confusion entre les pouvoirs du tribunal et ceux du ministère public, auxquels il ne semble pas que les auteurs du projet aient voulu porter attention.

Le texte néerlandais des alinéas 1er, 2, première et deuxième phrases, et 3 devrait être rédigé en tenant compte des observations faites dans la version néerlandaise du présent avis.

Le texte néerlandais des alinéas 1er, 2, 3 et 4 devrait être rédigé en tenant compte des observations faites dans la version néerlandaise du présent avis.

Art. 2

Het zou beter zijn de inleidende volzin alsmede het opschrift van hoofdstuk *IIbis* als volgt te redigeren:

« In de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis wordt een hoofdstuk *IIbis* ingevoegd dat artikelen 15*bis* tot 15*sexies* bevat, luidende:

« HOOFDSTUK *IIbis*

Bevel tot verschijnen »

*Ontworpen artikel 15bis**Paragraaf 1*

1. Onder voorbehoud van de onder 2. gemaakte opmerking wordt voorgesteld de tekst aldus te redigeren:

« § 1. Wanneer de feitelijke toedracht hechtenis met het oog op onmiddellijke verschijning wettigt en ..., kan de voorzitter van de rechtbank of de door hem aangewezen rechter, te kiezen uit de leden van de rechtbank, met uitzondering ... uitvaardigen. Het bevel ... dat de in vrijheid gestelde verdachte ... (voorts zoals in het ontwerp). »

2. De redactie van het ontworpen artikel 216*sexies* van het Wetboek van Strafvordering komt niet overeen met het ontworpen artikel 15*bis*, § 1, van de wet betreffende de voorlopige hechtenis wat de vaststelling betreft van de straf die van toepassing is op de feiten die de voorlopige hechtenis toelaten.

De stellers van het ontwerp zullen ofwel hun bedoelingen moeten verduidelijken, als het verschil niet het gevolg is van een onachtzaamheid, ofwel dat verschil moeten wegwerken.

3. In de Franse tekst van het artikel wordt zonder onderscheid het woord « inculpé » (§§ 1 en 2) en het woord « prévenu » (§ 3) gebruikt, terwijl in de Nederlandse tekst onveranderlijk « verdachte » wordt gebezigd. De commissie die indertijd belast was met het redigeren van de Nederlandse tekst van het Wetboek van Strafvordering heeft de terminologische kwestie in verband met het gebruik van de woorden « prévenu », « inculpé » en « accusé » grondig onderzocht. Zij is tot de slotsom gekomen dat voor de stellers van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis, de volgende regel gold: « in het vooronderzoek heeft men te doen met een inculpé, in de rechtspleging voor de rechtbank of het hof, met een prévenu of een accusé ». Dezelfde commissie heeft zich uitgesproken voor het respectievelijk weergeven in het Nederlands van de woorden « inculpé » door « verdachte », « prévenu » door « beklaagde » en « accusé » door « beschuldigde » (Senaat, 1966-1967, Gedr. St. nr. 37, blz. 10).

De ontworpen bepalingen kunnen moeilijk worden ondergebracht in de categorieën van de wet van 1874, die overigens is opgeheven bij de wet van 20 juli 1990. De terminologie van beide wetten zou evenwel coherent moeten zijn. Het woord « inculpé », dat in de wet van 10 juli 1967 in ruime mate voorkomt, zou geleid op de strekking van het ontwerp kunnen worden verkozen boven « prévenu ».

Paragraaf 3

Het woord « advocaat » dient « advocaat » te worden geschreven.

Paragraaf 4

Aan het slot van het eerste lid schrijve men: « ... met toepassing van artikel 2 van de wet ... ».

Art. 2

La phrase liminaire serait mieux rédigée comme suit:

« Il est inséré dans la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive un chapitre *IIbis* comprenant des articles 15*bis* à 15*sexies* et rédigé comme suit: ».

« CHAPITRE *IIbis**Article 15bis en projet**Paragraphe 1er*

1. Dans le texte français, mieux vaut écrire « Si les éléments de la cause » au lieu « Si les éléments de l'espèce ».

2. Il y a une discordance de rédaction entre l'article 216*sexies* en projet du Code d'instruction criminelle et l'article 15*bis*, § 1er, en projet, de la loi sur la détention préventive en ce qui concerne la détermination de la peine applicable aux faits de nature à permettre la détention préventive.

Il appartiendra aux auteurs du projet ou bien de préciser leurs intentions, si la différence ne résulte pas d'une inadvertance, ou bien d'éliminer cette différence.

3. Dans la suite de l'article, le texte français utilise indifféremment le terme d'inculpé (§§ 1er et 2) et celui de prévenu (§ 3) tandis que le texte néerlandais emploie « verdachte » de manière uniforme. La commission chargée en son temps d'établir le texte néerlandais du Code d'instruction criminelle s'est longuement penchée sur la question de terminologie posée en français par l'emploi des mots « prévenu », « inculpé » et « accusé ». Elle a constaté en conclusion que, pour les auteurs de la loi du 20 avril 1874 sur la détention préventive, la règle était la suivante: « On se trouve en présence d'un inculpé au cours de l'instruction préparatoire, d'un prévenu ou d'un accusé au cours de la procédure devant le tribunal ou la cour ». La même commission a préconisé de rendre respectivement en néerlandais les mots « inculpé » par « verdachte », « prévenu » par « beklaagde » et « accusé » par « beschuldigde » (Sénat, 1966-1967, Doc. n° 37, p. 10).

Les dispositions en projet se plient difficilement aux catégories de la loi de 1874, au demeurant abrogée par la loi du 20 juillet 1990. Leur terminologie devrait cependant être cohérente. Le terme « inculpé », largement retenu par la loi du 10 juillet 1967, pourrait être préféré à « prévenu », compte tenu de l'objet du projet.

Paragraphes 3, 4, 5 et 6

Le texte néerlandais du paragraphe 3, du paragraphe 4, alinéa 1er, *in fine*, du paragraphe 5, alinéa 2, et du paragraphe 6, devrait être rédigé en tenant compte des observations et suggestions qui sont faites dans la version néerlandaise du présent avis.

Paragraaf 5

In het tweede lid schrijve men «bij name» in plaats van «met name».

Paragraaf 6

Men schrijve «alsook» in plaats van «evenals» en «het tijdstip» in plaats van «het uur».

Ontworpen artikel 15ter. — Het tweede lid zou beter als volgt worden gesteld: «Tegen deze beschikking kan geen enkel rechtsmiddel worden aangewend».

*Ontworpen artikel 15quinquies**Paragraaf 5*

Hoewel de formule «geldboete van ten minste vijftig frank» reeds is gebruikt in artikel 19, § 7, van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, schendt zij het beginsel van de wettigheid van de straffen in zoverre zij niet voorziet in een maximum.

Het gaat niet aan de formule te herhalen en ofwel dienen de woorden «ten minste» te worden geschrapt, ofwel dient een maximum te worden bepaald voor de boete.

*Ontworpen artikel 15sexies**Paragraaf 2*

In het eerste lid schrijve men «deze plaatsheeft binnen de termijnen bepaald ...» in plaats van «dit plaatsgrijpt binnen de termijnen voorzien ...».

In het tweede lid behoort het woord «terug» vervangen te worden door het woord «weer».

Art. 3

De inleidende zin behoort als volgt te worden gesteld:

«In dezelfde wet wordt een hoofdstuk IVbis ingevoegd dat een artikel 24bis bevat, luidende:».

Het opschrift van hoofdstuk IVbis moet als volgt luiden: «Opheffing van het bevel tot verschijnen».

Artikel 24bis. — 1. Het is niet duidelijk waarom het recht om de opheffing van het bevel tot verschijnen te vorderen beperkt is tot een periode van vierentwintig uur volgend op de beslissing tot verdaging of tot verwijzing naar een kamer met drie rechters, terwijl de voorzitter of de aangewezen rechter zijnerzijds daartoe «ambtshalve op elk ogenblik» kan beslissen. Voorts zijn deze twee voorstellen tegenstrijdig: indien de voorzitter van de rechtbank «ambtshalve op elk ogenblik» de opheffing van het bevel tot verschijnen kan bevelen, betekent zulks dat hij «op elk ogenblik» geadieerd moet kunnen worden ter zake van een zodanige vordering.

De beperking van het recht van de beklaagde moet dus vervallen.

2. In het tweede lid moet de tekst, ten einde de bedoeling van de stellers ervan juist te geven, bepalen dat de griffier procesverbaal opmaakt van de inhoud van diens telefoongesprek met de raadsman van de beklaagde.

Voorts schrijve men «in voorkomend geval» in plaats van «desgevallend».

Article 15ter en projet. — Le texte néerlandais de l'alinéa 2 serait mieux rédigé comme il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

*Article 15quinquies en projet**Paragraphe 5*

Bien que la formule «une amende de cinquante francs au moins» soit déjà utilisée dans l'article 19, § 7, de la loi sur la détention préventive, elle viole le principe de la légalité des peines, en ce qu'elle ne prévoit pas de maximum.

Il convient de ne pas la répéter et soit de supprimer les mots «au moins», soit de fixer un maximum à l'amende.

*Article 15sexies en projet**Paragraphe 2*

Le texte néerlandais des alinéas 1er et 2 devrait être rédigé en tenant compte de l'observation qui est faite dans la version néerlandaise du présent avis.

Art. 3

La phrase liminaire doit être rédigée comme suit:

«Il est inséré dans la même loi un chapitre IVbis comprenant un article 24bis et rédigé comme suit:»

Le texte néerlandais de l'intitulé du chapitre IVbis devrait être rédigé comme il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

Article 24bis. — 1. On n'aperçoit pas la raison pour laquelle le droit de demander la mainlevée du mandat de comparution est limité à une période de vingt-quatre heures qui suit la décision de remise ou de renvoi devant une chambre à trois juges, alors que le président ou le juge délégué, de son côté, peut la donner «d'office à tout moment». Ces deux propositions sont au surplus contradictoires: si le président du tribunal peut donner mainlevée du mandat «d'office à tout moment», c'est qu'il doit pouvoir être saisi d'une demande de mainlevée «à tout moment».

La limitation du droit du prévenu doit donc être omise.

2. A l'alinéa 2, il convient, pour que le texte reflète fidèlement la volonté de ses auteurs, de préciser que le greffier dresse procès-verbal du contenu de son appel téléphonique au conseil du prévenu.

En outre, dans le texte néerlandais, il faudrait écrire «in voorkomend geval» au lieu de «desgevallend».

3. Indien aan de invrijheidstelling bepaalde voorwaarden worden verbonden, moet worden bepaald dat de beschikking waarin zij worden opgesomd aan de beklaagde wordt betekend.

Art. 4 tot 7

Aan het begin van de Franse tekst van artikel 4 vervangen men het woord « A » door het woord « Dans ».

Voorts behoren de woorden « van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis » vervangen te worden door de woorden « van dezelfde wet ».

De artikelen 5, 6 en 7 behoren tot één enkel artikel te worden samengevoegd, luidende:

« *Artikel 5.* — In artikel 30 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden tussen het woord « instellen » en de woorden « tegen de beschikkingen van de raadkamer » de woorden « tegen de beschikkingen van de voorzitter van de rechtbank of de aangewezen rechter, uitgesproken in de gevallen bedoeld in artikel 24bis, en » ingevoegd;

2° in paragraaf 2, eerste lid, worden ... (voorts zoals in artikel 6 van het ontwerp);

3° in paragraaf 3, derde lid, worden ... (voorts zoals in artikel 7 van het ontwerp).

Art. 8 (dat artikel 6 wordt)

1. Onderdeel 1° behoort als volgt te worden gesteld: « In het derde lid worden de woorden « of bij zijn verschijning voor de rechtbank met toepassing van artikel 216sexies, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering » toegevoegd ».

2. In onderdeel 2° schrijve men: « In het vierde lid worden de woorden « of in de verwittiging gegeven met toepassing van artikel 216sexies, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering » toegevoegd ».

3. Het zou beter zijn onderdeel 3° als volgt te stellen: « In het vijfde lid worden tussen het woord « gedagvaard » en het woord « zonder » de woorden « of opgeroepen » ingevoegd en worden de woorden « of de oproeping » toegevoegd ».

Art. 8 (dat art. 7 wordt)

De stellers van het ontwerp voeren in artikel 65 van het Strafwetboek een begripsomschrijving in van het collectief delict. Het nut ervan is weinig of niet duidelijk daar die begripsomschrijving reeds wordt gegeven in de vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie en het ongeraden kan zijn dat begrip vast te leggen. Voorts brengen de stellers van het ontwerp twee beperkingen aan in die rechtspraak:

1° zij beogen het collectief delict te beperken tot de eenheid van opzet, terwijl het door het Hof van Cassatie gedefinieerd wordt als een geheel van feiten die onderling verbonden zijn door ongeacht welk bestanddeel van eenheid dat door de feitenrechter soeverein wordt vastgesteld;

2° zij beogen het collectief delict te beperken tot de gevallen waarin de verschillende feiten gelijktijdig aan een zelfde rechter worden voorgelegd, terwijl bij de huidige stand van de rechtspraak er niet aan in de weg staat dat sommige feiten uit het geheel gelijktijdig aan verschillende rechters worden voorgelegd.

Wat dit laatste punt betreft, moet worden beklemtoond dat in het door de stellers van het ontwerp overwogen geval de rechter

3. Si la mise en liberté est subordonnée au respect de certaines conditions, il y a lieu de prévoir que l'ordonnance qui les détermine sera signifiée au prévenu.

Art. 4 à 7

Au début du texte français de l'article 4, il y a lieu de remplacer le mot « A » par le mot « Dans ».

De plus, les mots « de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive » doivent être remplacés par les mots « de la même loi ».

Les articles 5, 6 et 7 devraient être fusionnés en un seul article, rédigé comme suit:

« *Article 5.* — A l'article 30 de la même loi, sont apportées les modifications suivantes:

1° dans le paragraphe 1er, les mots... (la suite comme à l'article 5 du projet);

2° dans le paragraphe 2, alinéa 1er, les mots... (la suite comme à l'article 6 du projet);

3° dans le paragraphe 3, alinéa 3, les mots... (la suite comme à l'article 7 du projet);

Art. 8 (devenant l'art. 6)

1. Le texte néerlandais du 1° devrait être rédigé comme il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

2. Le texte néerlandais du 2° devrait être rédigé comme il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

3. Dans le texte français, le début du 3° devrait être rédigé comme suit: « 3° dans l'alinéa 5... »

Art. 8 (devenant l'art. 7)

Les auteurs du projet introduisent dans l'article 65 du Code pénal une définition du délit collectif, ce dont on n'aperçoit guère l'utilité dès lors qu'une jurisprudence constante de la Cour de cassation la donne déjà et qu'il peut être inopportun de la figer. En outre, les auteurs du projet apportent deux limitations à cette jurisprudence:

1° ils entendent réduire le délit collectif à l'unité d'intention, alors que la Cour de cassation le définit comme un ensemble de faits reliés entre eux par n'importe quel élément d'unité constaté souverainement en fait par le juge;

2° ils entendent le limiter au cas où les différents faits sont soumis simultanément au même juge, alors que, dans l'état actuel de la jurisprudence, rien n'empêche que certains faits de l'ensemble soient soumis simultanément à des juges différents.

A ce dernier égard, il convient de souligner que, dans l'hypothèse envisagée par les auteurs du projet, le juge qui consta-

die vaststelt dat de voor hem aangebrachte feiten samen met de feiten die voor een andere rechter aangebracht zijn of al door een andere rechter zijn bestraft een collectief delict vormen — zelfs al is het beperkt tot de eenheid van opzet — en die desalniettemin een straf uitspreekt het beginsel « non bis in idem » zou schenden daar hij een tweede straf zou uitspreken voor een feit waarvan hij heeft vastgesteld dat het hetzelfde is als het andere feit.

Het komt aan de wetgevende kamer toe te oordelen of het ontworpen artikel 65 behoort te worden herzien in het licht van de vorenstaande opmerkingen.

Art. 9 (dat art. 8 wordt)

Het opschrift van de gewijzigde wet moet worden aangehaald; voorts zou het beter zijn te schrijven:

« In artikel 1 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden, gewijzigd bij de wet van 23 augustus 1919, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het eerste lid wordt aangevuld met de woorden « bij de voorzitters van de rechtbanken en bij de rechters die zij aanwijzen, handelend overeenkomstig artikel 216sexies, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering, en bij de procureurs des Konings. »;

2° in het tweede lid wordt het woord « hunne » vervangen door het woord « de ».

Art. 10 (dat art. 9 wordt)

Het zou beter zijn het artikel als volgt te stellen:

« In artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 1 februari 1977 en 6 februari 1985, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden « kan de raadkamer » vervangen door de woorden « kunnen de raadkamer en de voorzitter van de rechtbank of de door hem aangewezen rechter, handelend overeenkomstig artikel 216sexies, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering, »;

2° tussen het eerste en het tweede lid wordt het volgende lid ingevoegd:

« Indien geen gerechtelijk onderzoek is gevorderd, kan de procureur des Konings, wanneer hij van oordeel is dat er wegens verzachtende omstandigheden of om reden van verschoning geen grond is om een hogere straf te vorderen dan een correctionele straf, de beklaagde evenwel rechtstreeks voor de correctionele rechtbank dagvaarden of oproepen onder vermelding van de verzachtende omstandigheden of van de reden van verschoning. »;

3° in het tweede lid, dat het derde lid wordt, worden de woorden « Verwijzing mag echter wegens verzachtende omstandigheden alleen worden bevolen » vervangen door de woorden « Verwijzing, rechtstreekse dagvaarding of oproeping wegens verzachtende omstandigheden is alleen mogelijk ».

Art. 11 (dat art. 10 wordt)

In de ontworpen bepaling schrijve men « met toepassing van » in plaats van « bij toepassing van ».

terait que les faits dont il est saisi constituent un délit collectif — même réduit à l'unité d'intention — avec ceux dont est saisi un autre juge, ou qu'un autre juge a déjà sanctionnés, et qui prononcerait malgré tout une sanction, violerait le principe « non bis in idem », puisqu'il prononcerait une seconde peine pour un fait dont il aurait constaté qu'il est le même que l'autre.

Il appartiendra aux chambres législatives d'apprécier si l'article 65 en projet ne doit pas être revu à la lumière des observations qui précèdent.

Art. 9 (devenant l'art. 8)

L'intitulé de la loi modifiée devrait être cité; au surplus, mieux vaudrait écrire:

« A l'article 1er de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes, modifié par la loi du 23 août 1919, sont apportées les modifications suivantes:

Art. 10 (devenant l'art. 9)

L'article serait mieux rédigé comme suit:

« A l'article 2 de la même loi, modifié par les lois des 1er février 1985, sont apportées les modifications suivantes:

Art. 11 (devenant l'art. 10)

Le texte néerlandais de la disposition en projet, devrait être rédigé en tenant compte de l'observation qui est faite dans la version néerlandaise du présent avis.

Art. 12 (dat art. 11 wordt)

Het zou beter zijn het ontworpen lid als volgt te stellen: «Evenzo kan de procureur des Konings, indien geen gerechtelijk onderzoek is gevorderd, de beklaagde rechtstreeks voor de bevoegde politierechtbank dagvaarden of oproepen onder vermelding van die verzachtende omstandigheden wanneer hij van oordeel is dat er wegens verzachtende omstandigheden geen grond is om een hogere straf te vorderen dan een politiestraf».

Art. 13 (dat art. 12 wordt)

In de ontworpen bepaling schrijve men «met toepassing van» in plaats van «bij toepassing van». Voorts dient de onvoltooid tegenwoordige tijd te worden gebruikt in plaats van de onvoltooid toekomstige tijd.

SLOTOPMERKINGEN

1. Overeenkomstig het gebruik schrijve men in de Nederlandse tekst »afdeling I», «afdeling II», «afdeling III», en in de Franse tekst «titre premier», «section première», «section II», «section III», «article 1er», «§ 1er».

2. In het gehele ontwerp schrijve men in de Franse tekst «alinéa 1er», «alinéa 2», «alinéa 3», ... in plaats van «premier alinéa», «deuxième alinéa», «troisième alinéa»,

3. Wanneer gewezen wordt op vroegere wijzigingen, is het voldoende de wijzigingstekst te vermelden, met opgaaf van de aard en de datum; er behoort niet inzonderheid te worden verwezen naar het artikel dat de wijziging heeft aangebracht. Deze opmerking geldt voor de artikelen 8, 10, 1°, 12 en 13, die de artikelen 6, 8, 1°, 10 en 11 van het ontwerp worden.

4. De Nederlandse tekst van het ontwerp is uit een oogpunt van correct taalgebruik vaak ondermaats. Bij wijze van voorbeeld zijn in het advies tekstvoorstellen gedaan en opmerkingen gemaakt.

De kamer was samengesteld uit :

De heer P. TAPIE, eerste voorzitter;

De heren Y. BOUCQUEY en Y. KREINS, staatsraden;

De heren J. DE GAVRE en P. GOTHOT, assessoren van de afdeling wetgeving;

Mevrouw R. DEROY, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer P. TAPIE.

Het verslag werd uitgebracht door mevr. G. BEECKMAN de CRAYLOO, adjunct-auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de heer J.-L. PAQUET, adjunct-referendaris.

De Griffier,

R. DEROY.

De Voorzitter,

P. TAPIE.

Art. 12 (devenant l'art. 11)

Le texte néerlandais de l'alinéa en projet, serait mieux rédigé comme il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

Art. 13 (devenant l'art. 12)

Le texte néerlandais de la disposition en projet, devrait être rédigé en tenant compte des observations qui sont faites dans la version néerlandaise du présent avis.

OBSERVATIONS FINALES

1. Il faut écrire, conformément à l'usage, «titre premier», «section première», «section II», «section III», «article 1er», «§ 1er», et dans le texte néerlandais: «afdeling I», «afdeling II», «afdeling III».

2. Dans l'ensemble du projet, il y a lieu d'écrire «alinéa 1er», «alinéa 2», «alinéa 3», plutôt que «premier alinéa», «deuxième alinéa», «troisième alinéa»...

3. Lorsque des modifications antérieures sont rappelées, il suffit de citer le texte modificatif en mentionnant la nature et la date; il n'y a pas lieu de viser spécialement l'article ayant introduit la modification. L'observation vaut pour les articles 8, 10, 1°, 12 et 13, devenant les articles 6, 8, 1°, 10 et 11 du projet.

4. Du point de vue de la correction de la langue, le texte néerlandais du projet laisse souvent à désirer. A titre d'exemple, des propositions de texte et des observations ont été faites dans le présent avis.

La chambre était composée de :

M. P. TAPIE, premier président;

MM. Y. BOUCQUEY et Y. KREINS, conseillers d'Etat;

MM. J. DE GAVRE et P. GOTHOT, assesseurs de la section de législation;

Mme R. DEROY, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. P. TAPIE.

Le rapport a été présenté par Mme G. BEECKMAN de CRAYLOO, auditeur adjoint. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. J.-L. PAQUET, référendaire adjoint.

Le Greffier,

R. DEROY.

Le Président,

P. TAPIE.